

Paikkonna tervisemõjurite uuring 2011

Võrumaa raport

Analüüsiraporti koostas Tervise Arengu Instituut (TAI) koostöös Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskusega (RAKE). Raport on valminud Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastamisel 2013. aastal.

Raporti koostajad: Karl Viilmann (TAI)
Kerly Espenberg (RAKE)
Katrín Humal (RAKE)
Jürgen Lina (RAKE)
Oliver Nahkur (RAKE)
Tarmo Puolokainen (RAKE)

Raporti koostajad soovivad tänada uuringu planeerimise ja teostamise erinevates etappides, perioodil 2010-2013 osalenud inimesi: Laura Aaben, Anneken Metsoja, Maali Käbin, Krystiine Liiv, Eha Nurk, Aire Trummal, Tiia Pertel, Ardo Matsi, Mare Ruuge (TAI).

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
Metoodika	5
Vastajate taust	6

TULEMUSED

1. Terviseseisund	7
2. Toitumine	21
3. Alkohol	26
4. Suitsetamine	36
5. Narkootikumid	43
6. Sotsiaalsed suhted	47
7. Vaimne tervis	53
8. Kehaline aktiivsus	56
9. Seksuaaltervis	64
10. Turvalisus ja ohutus	68

LISAD

Lisa 1. Terviseseisund	72
Lisa 2. Toitumine	76
Lisa 3. Alkohol	78
Lisa 4. Suitsetamine	81
Lisa 5. Narkootikumid	84
Lisa 6. Sotsiaalsed suhted	85
Lisa 7. Vaimne tervis	90
Lisa 8. Kehaline aktiivsus	91
Lisa 9. Seksuaaltervis	95
Lisa 10. Turvalisus ja ohutus	96

SISSEJUHATUS

Käesolev raport annab ülevaate Võrumaa elanike tervise seisundist, tervisekäitumisest ja tervist mõjutavatest teguritest, tuginedes 2011. aastal läbiviidud Paikkonna¹ terviseõjurite uuringu andmetele.

Paikkonna terviseõjurite uuringu eesmärgiks on suurendada kohalike teadlikkust oma paikkonna elanike tervisekäitumisest ja seda mõjutavatest teguritest. Andmeid on võimalik kasutada kohalike rahvatervise tegevuste planeerimisel ja elluviimisel.

Uuringu andmed koguti postiküsitluse meetodil. Küsitleti elanikke vanuses 15-70 eluaastat, 77 Eesti kohalikust omavalitsusest. Valimi üldmaht oli 9668 isikut, lõplikuks uuringu tagasiside määraks kujunes 43,8% (vastajaid 4239). Võrumaalt osales uuringus 271 inimest.

Uuringu ankeet koosnes 10 peatükist:

1. tervise seisund
2. toitumine
3. alkoholi tarvitamine
4. tubaka tarvitamine
5. narkootikumide tarvitamine
6. sotsiaalsed suhted
7. vaimne tervis
8. kehaline aktiivsus
9. seksuaalervis
10. turvalisus ja ohutus

Raportis on välja toodud maakonna andmed nimetatud peatükkide kaupa. Esmalt on esitatud näitaja jaotused uuringus osalenud omavalitsustes koos maakonna ja Eesti keskmisega. Seejärel on kirjeldatud maakonna keskmise näitaja olulisimaid erisusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes ning analüüsitud uuritava näitaja seoseid teiste tunnustega. Raporti lisana on esitatud näitajate protsentuaalsed jaotused sotsiaal-demograafiliste taustatunnuste kategooriate lõikes.

Paikkonna terviseõjurite uuring viidi läbi Euroopa Sotsiaalfondi raamprogrammi „Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010-2013“ raames.

¹ Paikkond – maavalitsuse või ühe või mitme kohaliku omavalitsuse territoorium koos seal elavate inimestega.

Allikas: Kasmel, A., Lipand, A., 2007. Tervisedenduse teooria ja praktika I. Sissejuhatus salutoloogiasse. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

METOODIKA

Paikkonna terviseõjurite uuringu üldkogumi moodustasid rahvastikuregistris registreeritud Eesti elanikud vanuses 15-70 aastat. 2010. aasta 1. detsembri seisuga kuulus sellesse rühma 1 001 216 inimest.

Uuringu teoreetiline üldvalim oli 10 000 inimest, valimi lõplikuks suuruseks kujunes 9668 inimest. Uuringu territoriaalse üldkogumi moodustasid Eesti 226 kohalikku omavalitsust (edaspidi KOV). Igast maakonnast kaasati uuringusse 3-6 KOVi. Valimi koostamisel arvestati iga valimisse haaratud KOVi soolis-vanusest jaotust järgnevates vanusgruppides: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54 ja 55-70 aastat.

Uuringu valim põhineb kohalike omavalitsuste tüpoloogial, mille aluseks on Eesti asustussüsteemi keskuste hierarhia ja KOVi asend Eesti regionaalses süsteemis. Lähtudes tüüpilistest erinevustest elanike elukeskkonnas ja elulaadis ning kohalike tervise-, sotsiaalse kaitse ja vaba aja teenuste iseloomust, eristatakse kuus tüüpi KOV üksusi²:

Tüüp 1: **Pealinn** (Tallinn)

Tüüp 2: **Regionaalsed keskused** (Tartu, Narva, Kohtla-Järve, Pärnu)

Tüüp 3: **Maakonnakeskused** (v.a. Tallinn, Tartu ja Pärnu)

Tüüp 4: **Suuremate keskuste vahetu tagamaa**. Siia kuuluvad KOVid, mis piirnevad suuremate keskustega, aga samuti ajalooliselt keskustega seotud satelliitlinnad (Saue, Maardu, Narva-Jõesuu ja Sindi).

Tüüp 5: **Piirkondlikud linnalised keskused**. Siia kuuluvad suuremate keskuste tagamaast väljapool asuvad KOVid, mille suurima asula (piirkondlikud keskused) elanike arv on vähemalt 1000 inimest (Harjumaal vähemalt 2000).

Tüüp 6: **Maavallad ja mikrolinnad**. Siia kuuluvad KOVid, mis ei kuulu teistesse tüüpidesse.

Uuringu andmed on kaalutud vastavalt soole ja vanusele (vanusgruppid: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-70 aastat), arvestades omavalitsusüksuste ja maakondade rahvastiku jaotust. Uuringu andmete kaalumisel on arvestatud Eesti rahvastiku näitajaid, sh rännet seisuga 01.12.2010.

Igas peatükis on välja toodud põhinäitajate jaotus: soo, vanuse ja hariduse lõikes, kui ei ole märgitud teisiti. Teiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste seosed on esitatud vaid siis, kui esines suuri erinevusi. Põhinäitajate omavaheliste seoste (nt alkoholi tarvitamine ja tervise enesehinnang) statistilist olulisust on kontrollitud kasutades hii-ruut testi, olulisuse nivooks on $P < 0,05$.

Uuringu käigus arvatud suhtarvud on esitatud komakohtadeta. See tähendab, et arvud on ümardatud kuni ühelisteneni. Sellest tulenevalt võib raporti joonistel ja tabelites esineda olukordi, kus protsentide summa ühe tunnuse kategooriate lõikes ei tule täpselt 100%, vaid hoopis 99% või 101%.

Analüüsis on läbivalt kasutatud järgmisi vanusgruppide nimetusi: noored – 15-34 aastased, keskealised – 35-54 aastased ja vanemaealised – 55-70 aastased. Tööturu staatuse järgi loetakse mitteaktiivseteks vastajaid, kes küsimustiku täitmise hetkel olid õpilased, üliõpilased, kodused või mittetöötavad pensionärid.

Analüüsis on kasutatud mõistet ostujõud, mis on arvatud sõltuvalt sellest, kas vastajad said koheselt, järelmaksuga või ei saanud üldse endale lubada järgnevaid kaupu: tolmuimeja (95 eurot), külmkapp (350 eurot), televiisor (640 eurot).

² Sepp, V. (2011). Paikkonna terviseõjurite uuringu valim. Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia, Tartu. Tellija: Tervise Arengu Instituut.

VASTAJATE TAUST

Võrumaal kaasati küsitlusse kokku viis omavalitsusüksust: linnadest Võru ja valdadest Võru, Antsla, Meremäe ja Sõmerpalu. Omavalitsuse tüüp, valim, vastajate arv ja tagasiside määr on esitatud haldusüksuste lõikes tabelis 0.1.

Tabel 0.1. Valimi maht uuringus osalenud haldusüksuste lõikes

	Eesti	Võrumaa	Võru linn	Võru vald	Antsla vald	Meremäe vald	Sõmerpalu vald
KOV tüüp	-	-	Tüüp 3	Tüüp 4	Tüüp 5	Tüüp 6	Tüüp 6
Valim	9668	613	139	121	119	118	116
Vastajate arv	4239	271	51	53	63	49	55
Tagasiside määr	44%	44%	37%	44%	53%	42%	47%

Järgnevalt on esitatud ülevaade elanikkonna taustast (tabel 02). Võrreldes omavalitsusi võib välja tuua järgmised erinevused:

- ▶ Antsla vallas ja Sõmerpalu vallas on vastajate hulgas kõige enam mehi (55%);
- ▶ Võru linnas on vastajate hulgas kõige enam naisi (59%);
- ▶ Võru vallas on vastajate hulgas kõige enam noori (45%);
- ▶ Meremäe vallas on vastajate hulgas kõige enam keskealisi (43%);
- ▶ Antsla vallas ja Meremäe vallas on kõige enam vanemaealisi vastajaid (25%);
- ▶ Antsla vallas on kõige enam alg- või põhiharidusega vastajaid (51%);
- ▶ Võru vallas kõige enam keskharidusega vastajaid (60%);
- ▶ Võru vallas on kõige enam kõrgharidusega vastajaid (20%);
- ▶ Sõmerpalu vallas on kõige enam töötavaid vastajaid (62%);
- ▶ Võru vallas on kõige enam töötuid vastajaid (13%);
- ▶ Meremäe vallas on kõige enam tööturul mitteaktiivseid vastajaid (45%).

Tabel 0.2. Võrumaa vastajate jagunemine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes, %*

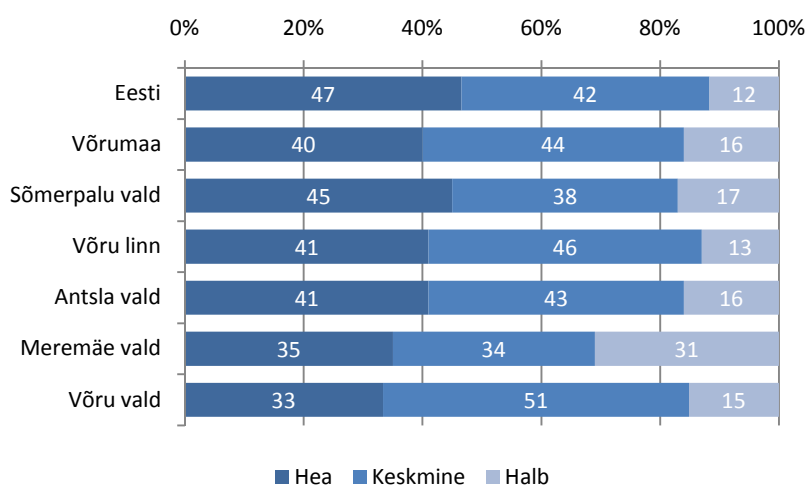
	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Eesti	48	52	39	37	24	26	45	30	63	5	32
Võrumaa	49	51	40	37	23	32	50	17	56	7	37
Võru linn	41	59	39	40	21	26	56	18	60	5	35
Võru vald	51	49	45	31	24	19	60	20	48	13	40
Antsla vald	55	45	43	32	25	51	35	15	56	6	38
Meremäe vald	51	49	32	43	25	32	57	11	51	5	45
Sõmerpalu vald	55	45	40	41	18	40	43	18	62	6	32

*Suhtarvud on arvatud uuringu kaalutud andmete põhjal.

1. TERVISE SEISUND

1.1. TERVISE ENESEHINNANG

Vastajatel paluti anda hinnang oma tervisele. Tegu on inimese enda tunnetusega oma tervisliku seisundi kohta. Kui Eestis keskmiselt hindab oma tervist heaks 47% vastajatest, siis Võrumaal on näitaja madalam – 40% (joonis 1.1). Omavalitsuste lõikes esineb tervise enesehinnangus samuti erisusi. Sõmerpalu vallas hindab oma seisundit heaks 45% ja Võru vallas on näitaja 33%.

Joonis 1.1. Tervise enesehinnang

Hea tervise enesehinnanguga on:

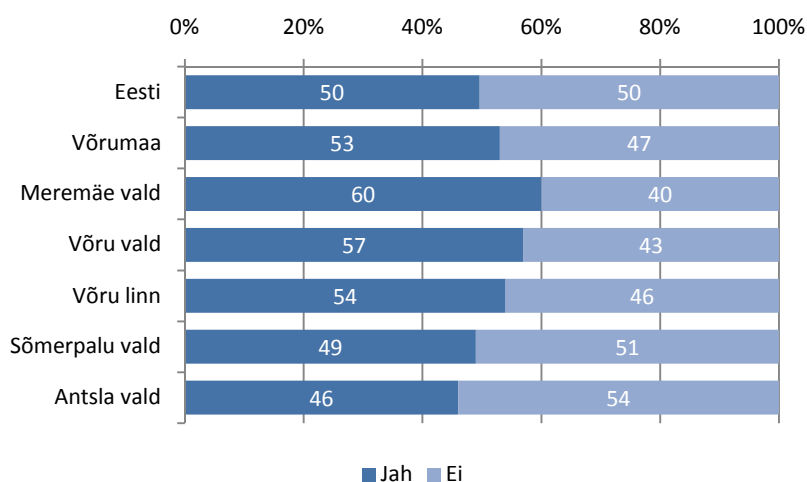
- ▶ pigem noored (67%) kui keskealised (30%) ja vanemaealised (7%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (64%) kui alg- või põhiharidusega (36%) ja keskharidusega (35%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (43%) ja mitteaktiivsed (39%) kui töötud (17%);
- ▶ pigem ilma lasteta (53%) kui täisealiste lastega (29%) ja alaealiste lastega (28%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel ei ole pikaajalist kroonilist haigust;
- ▶ pigem need, kes ei ole tervise seisundi tõttu piiratud toimetulekuga.

Tabel 1.1. Tervise enesehinnangu seos teiste tunnustega, %

		Hea	Keskmine	Halb	Kokku
Pikaajaline haigus	Jah	14	57	29	100
	Ei	68	30	2	100
Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	10	53	36	100
	Pole piiratud	59	39	2	100

1.2. KROONILISED TERVISEPROBLEEMID

Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb Võrumaal sarnasel määral Eesti keskmisega ehk ligikaudu pooltel vastajatel (joonis 1.2). Pikaajalise kroonilise haiguse põdejad on kõige enam Meremäe vallas (60%) ja kõige vähem Antsla vallas (46%).

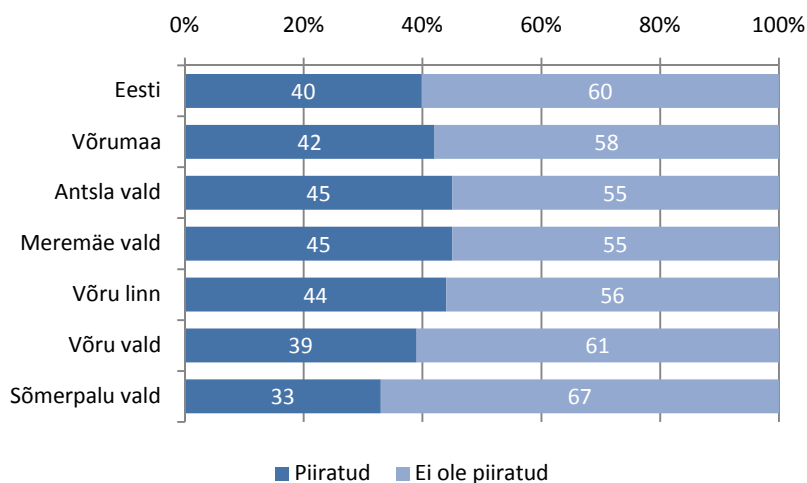
Joonis 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või terviseprobleem

Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb rohkem:

- ▶ pigem vanemaelistel (85%) ja keskealistel (63%) kui noortel (25%);
- ▶ pigem keskharidusega (59%) ja alg- või põhiharidusega (51%) kui kõrgharidusega (36%) vastajatel;
- ▶ pigem mitteaktiivsetel (59%) kui töötutel (50%) ja töötavatel (49%);
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (59%) kui elukaaslasega (47%) vastajatel;
- ▶ pigem täisealiste lastega (60%) kui ilma lasteta (49%) ja alaealiste lastega (48%) leibkondade liikmete hulgas.

1.3. TERVISEST TINGITUD PIIRANGUD

Tervise tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal on Võrumaal (42%) sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.3). Võrumaa omavalitsustest on enim tervise tõttu piiratud toimetulekuga vastajaid Antsla ja Meremäe vallas (45%) ning kõige vähem Sõmerpalu vallas (33%).

Joonis 1.3. Tervise seisundi tõttu piiratud igapäevane toimetulek

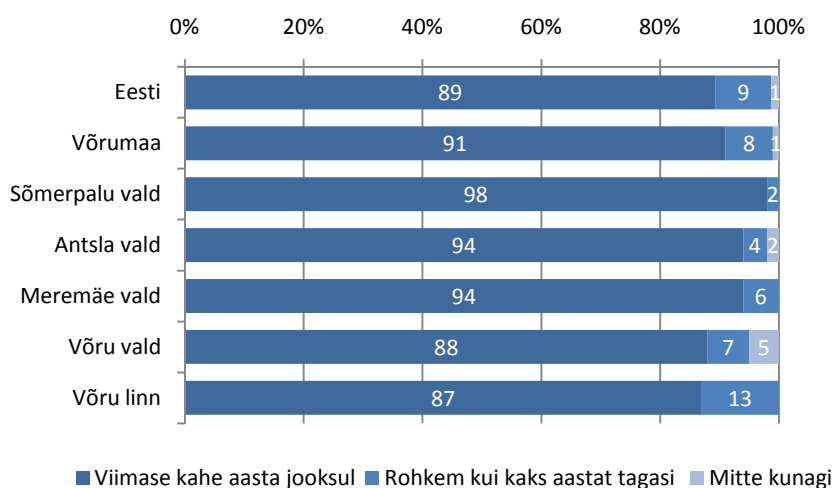
Tervise seisundi tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal on kõrgem:

- ▶ pigem vanemaaliste (71%) kui keskealiste (44%) ja noorte (24%) hulgas;
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (53%) ja keskkharidusega (41%) kui kõrgharidusega (24%) vastajatel;
- ▶ pigem mitteaktiivsete (55%) ja töötute (55%) kui töötavate (32%) hulgas;

1.4. TERVISENÄITAJATE MÕÕTMINE JA KONTROLL

Vererõhu mõõtmine

Sarnaselt Eesti keskmisele on enamikul Võrumaa vastajatest (91%) viimase kahe aasta jooksul vererõhku mõõdetud (joonis 1.4). Näitaja on kõrgeim Sõmerpalu vallas (98%) ja kõige madalam Võru linnas (87%).

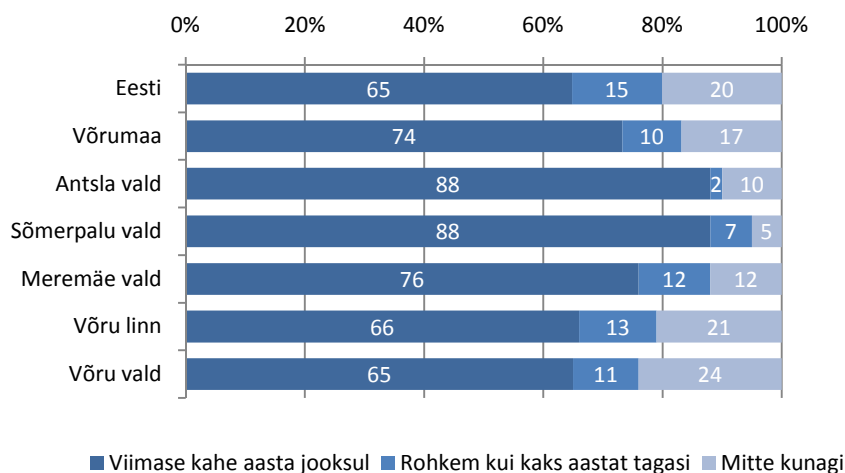
Joonis 1.4. Vererõhu mõõtmine

Vererõhku on viimase kahe aasta jooksul mõõdetud:

- ▶ sagedamini vanemaealistel (99%) kui keskealistel (90%) ja noortel (87%);
- ▶ sagedamini alg- või põhiharidusega (97%) ja keskkharidusega (93%) kui kõrgharidusega (77%) vastajatel.

Kolesterooli mõõtmine

Vastajaid, kellel pole elu jooksul kunagi vere kolesterooli taset määratud on Võrumaal 17%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.5). Viimase kahe aasta jooksul on vere kolesterooli taset lasknud määrata 74% maakonna vastajatest, mis on kõrgem kui Eestis keskmiselt 65%. Vastav näitaja on kõige kõrgem Antsla ja Sõmerpalu vallas (88%) ning kõige madalam Võru vallas (65%), kus pole kunagi lasknud enda vere kolesterooli taset määrata 24% vastajatest.

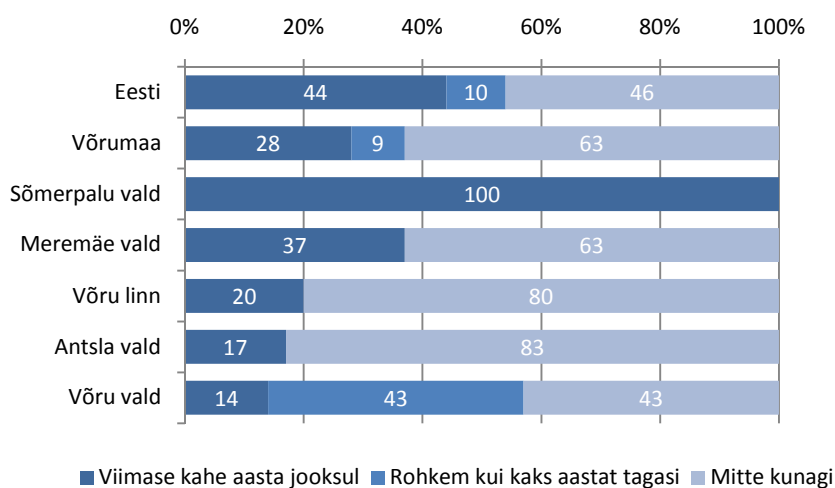
Joonis 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine

Vere kolesterooli taset on viimase kahe aasta jooksul määratud:

- ▶ sagedamini meestel (80%) kui naistel (68%);
- ▶ sagedamini vanemaealistel (95%) kui keskealistel (74%) ja noortel (60%);
- ▶ sagedamini alg- või põhiharidusega (83%) kui keskharidusega (71%) ja kõrgharidusega (66%) vastajatel.

Eesnäärme kontroll

Eesnäärme uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 55-70 aastastel meestel. Viimase kahe aasta jooksul on uuringus osalenud 28% Võrumaa meestest, mis on madalam Eesti keskmisest 44% (joonis 1.6). Sõmerpalu vallas on viimase kahe aasta jooksul eesnäärme kontrollis käinud kõik 55-70 aastased mehed. Võru valla meeste hulgas on näitaja teistest oluliselt madalam (14%). Antsla valla meestest pole kunagi eesnäärme kontrollis käinud 83%.

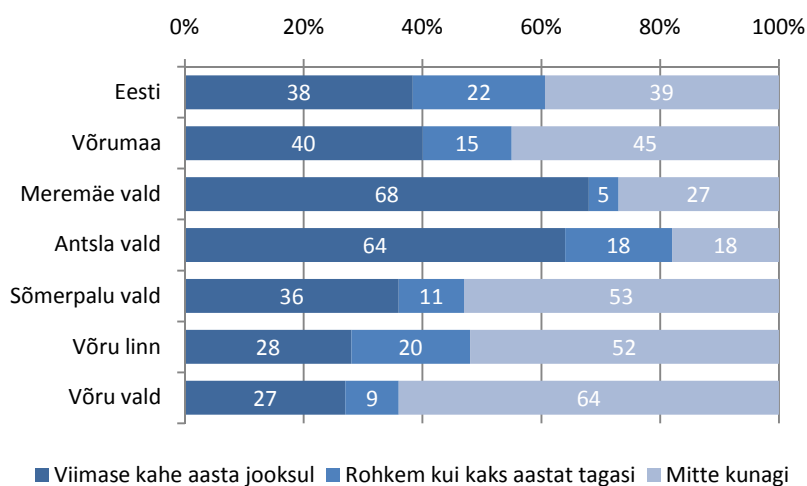

Joonis 1.6. Eesnäärme uuringus osalemine
(vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat)

Viimase kahe aasta jooksul on eesnäärme kontrollis käinud pigem alg- või põhiharidusega (32%) ja keskharidusega (29%) kui kõrgharidusega (16%) mehed.

Mammograafia

Mammograafia uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 35-70 aastastel naistel. Viimase kahe aasta jooksul mammograafia uuringus osalenud naiste osakaal on Võrumaal (40%) sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.7). Kõrgeim on näitaja Meremäe vallas (68%) ja kõige madalam Võru vallas (27%), kus vähemalt 35-aastastest naistest pole 64% mammograafia uuringus kunagi osalenud.

Joonis 1.7. Mammograafia uuringus osalemine
(vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat)

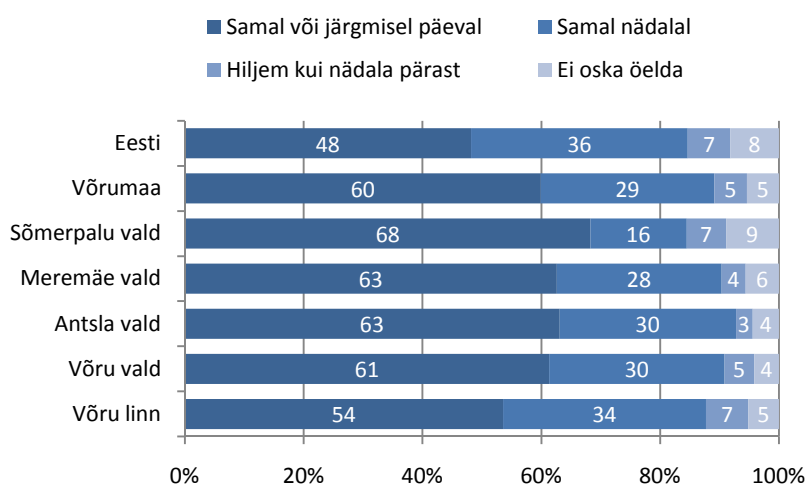
Viimase kahe aasta jooksul on mammograafia uuringus osalenud pigem vanemaealised (48%) kui keskealised (35%) naised.

1.5. TERVISETEENUSTE KÄTTESAADAVUS

Uuringus küsiti vastajatelt, kui kiiresti saaksid nad vajadusel külastada perearsti või -õde, hambaarsti ja psühholoogilist nõustajat. Vastusteks oli võimalik märkida samal või järgmisel päeval, samal nädalal, hiljem kui nädala pärast või ei oska öelda.

Perearst ja pereõde

Võrumaal on perearsti või -õe teenus kättesaadav samal või järgmisel päeval 60% vastajatest (joonis 1.8), mis on kõrgem Eesti keskmisest 48%. Kõige kõrgem on samal või järgmisel päeval perearsti või -õe teenuse kättesaadavus Sõmerpalu vallas (68%) ja madalaim Võru linnas (54%).

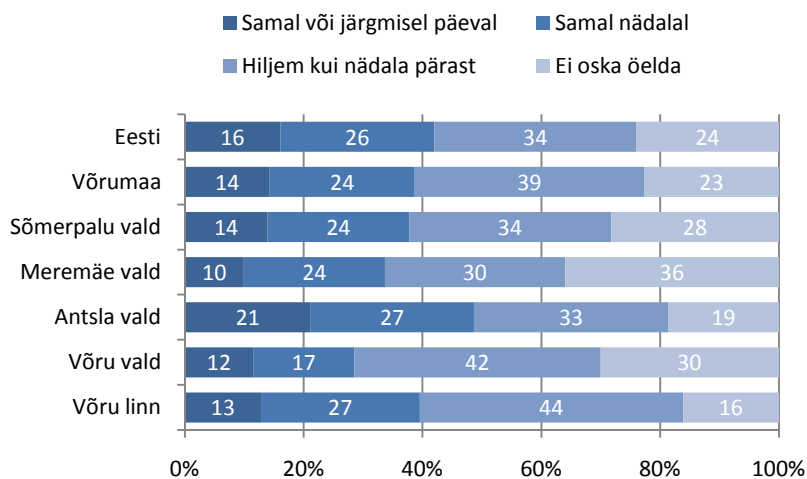
Joonis 1.8. Perearsti või -õe teenuse kättesaadavus

Samal või järgmisel päeval pääsevad perearsti või -õe vastuvõtule:

- ▶ pigem meestele (69%) kui naistele (51%);
- ▶ pigem madala (67%) kui keskmise (55%) ja kõrge (54%) ostujõuga vastajatele.

Hambaarst

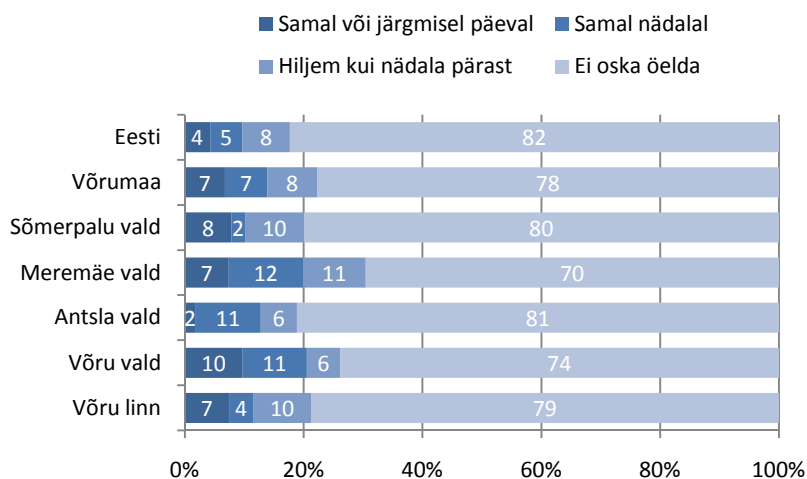
Samal või järgmisel päeval pääseb hambaarstile 14% Võrumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.9). Kõrgeim on näitaja Antsla vallas (21%) ja madalaim Meremäe vallas (10%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 1, tabel 1.9).

Joonis 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus

Psühholoogiline nõustamine

Enamus vastajaid nii Eestis keskmiselt kui Võrumaal ei osanud küsimusele psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavuse kohta vastata (joonis 1.10). See võib peegeldada madalat teadlikkust teenuse kättesaadavusest või viidata teenuse puudumisele. Kõige enam oskasid teenuse kättesaadavusele hinnangut anda Meremäe valla ning Võru valla vastajad, kellest enamik hindasid teenuse kättesaadavuse ootejärjekorda ühe nädala pikkuseks. Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 1, tabel 1.10).

Joonis 1.10. Psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavus

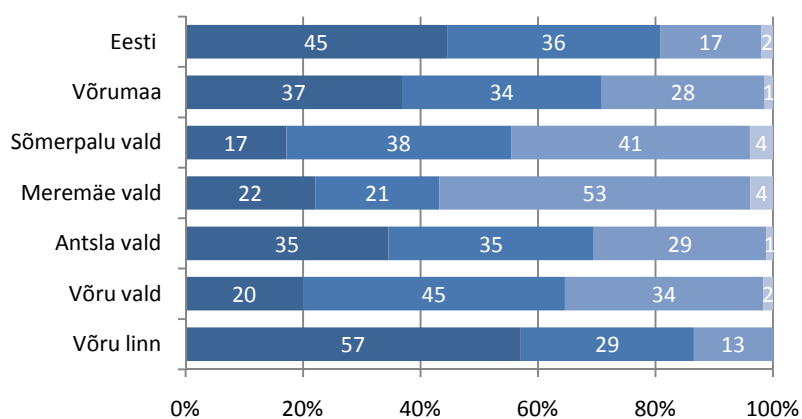
1.6. RAVIMITE, TOIDUKAUPADE, ALKOHOLI JA TUBAKATOODETE KÄTTESAADAVUS

Uuringus küsiti vastajatelt kui palju kuluks neil aega oma kodust tulles, et osta ravimeid, toidukaupu, alkoholi või tubakatooteid. Vastusteks oli võimalik märkida kuni 10 minutit, 11-30 minutit, 31 minutit või kauem või ei oska öelda.

Ravimite kättesaadavus

Ravimite kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Võrumaal (37%) madalam Eesti keskmisest (45%) (joonis 1.11). Kõige kiiremini on ravimeid võimalik saada Võru linnas, kus 57% vastajatest kinnitasid, et saavad ravimeid kätte kuni 10 minutiga, näitaja on madalaim Sõmerpalu vallas (17%).

■ Kuni 10 minutit ■ 11-30 minutit ■ 31 minutit või kauem ■ Ei oska öelda

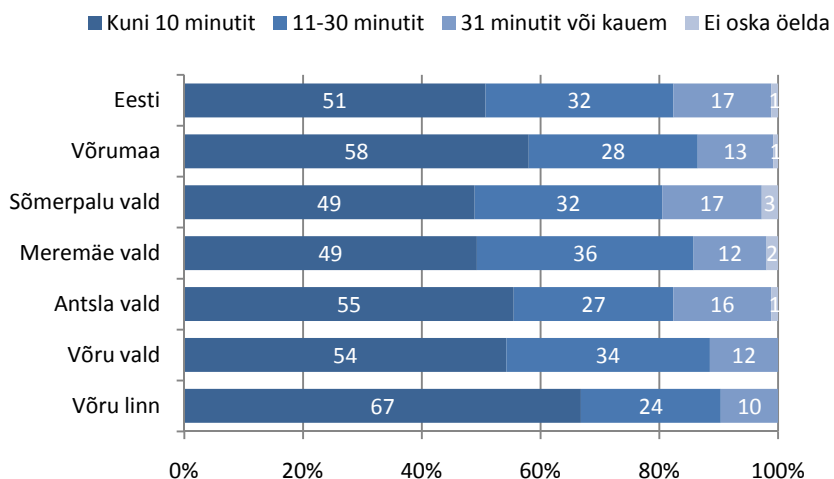

Joonis 1.11. Ravimite kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on ravimid kättesaadavad pigem noortele (49%) ja keskealistele (37%) kui vanemaealistele (15%) vastajatele.

Toidukaupade kättesaadavus

Toidukaupade kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Võrumaal (58%) kõrgem kui Eestis keskmiselt (51%) (joonis 1.12). Omavalitsuste lõikes on näitaja kõrgeim Võru linnas (67%) ning madalaim Meremäe vallas ja Sõmerpalu vallas (49%).

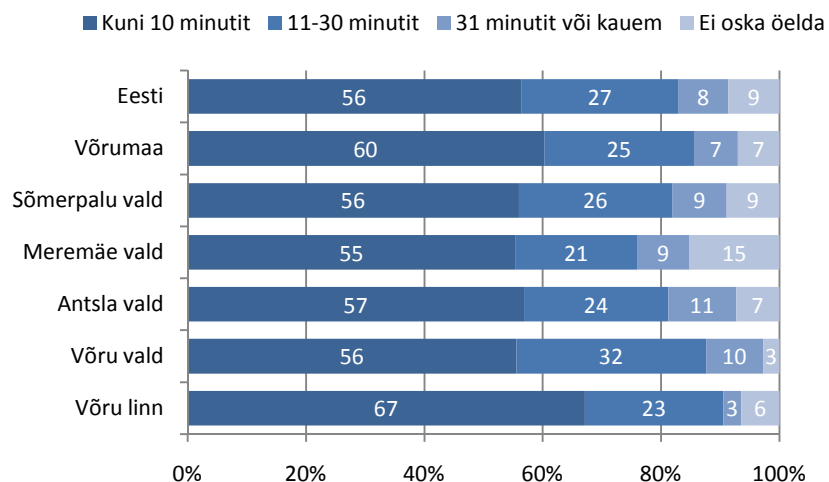

Joonis 1.12. Toidukaupade kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on toidukaubad kättesaadavad pigem noorele (74%) ja keskealistele (58%) kui vanemaealistele (27%) vastajatele.

Alkoholi kättesaadavus

Alkoholi kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Võrumaal (60%) sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.13). Näitaja on kõige kõrgem Võru linnas (67%) ja madalaim Meremäe vallas (55%).

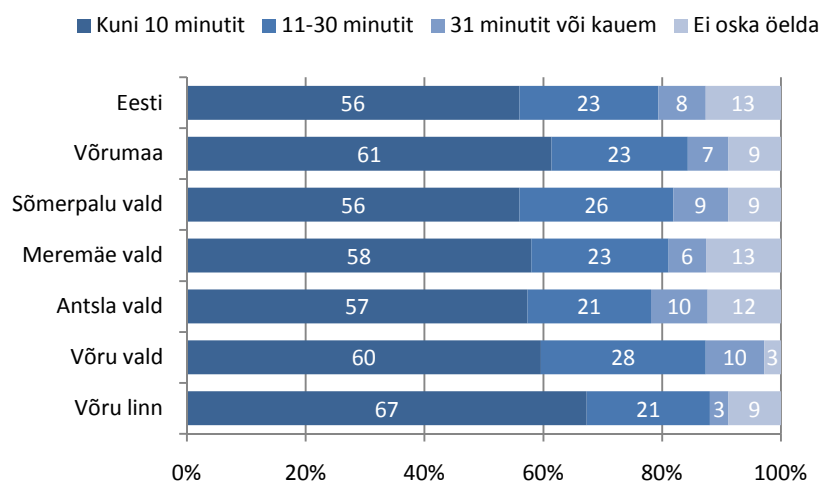

Joonis 1.13. Alkoholi kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on alkohol kättesaadavam pigem noortele (77%) ja keskealistele (59%) kui vanemaealistele (26%) vastajatele.

Tubaka kättesaadavus

Tubakatoodete kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Võrumaal (61%) kõrgem kui Eestis keskmiselt (56%) (joonis 1.14). Näitaja on kõrgeim Võru linnas (67%) ja kõige madalam Sõmerpalu vallas (56%).

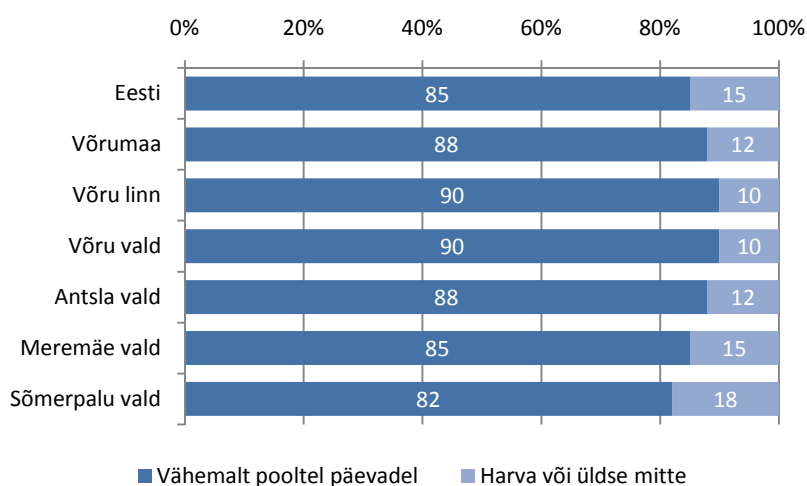
Joonis 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus

Kuni 10 minuti jooksul on tubakatooted kättesaadavad: pigem noortele (77%) ja keskealistele (58%) kui vanemaealistele (33%) vastajatele.

2. TOITUMINE

2.1. HOMMIKUSÖÖK

Homмикusöögi söömise poolest on Võrumaa näitaja sarnane Eesti keskmisele – 88% Võrumaa vastajatest sõi uuringule eelnenud kuu jooksul hommikust vähemalt pooltel päevadel (joonis 2.1). Kõige enam söövad hommikust Võru linna ja Võru valla vastajad (90%) ning kõike vähem Sõmerpalu valla vastajad (82%).

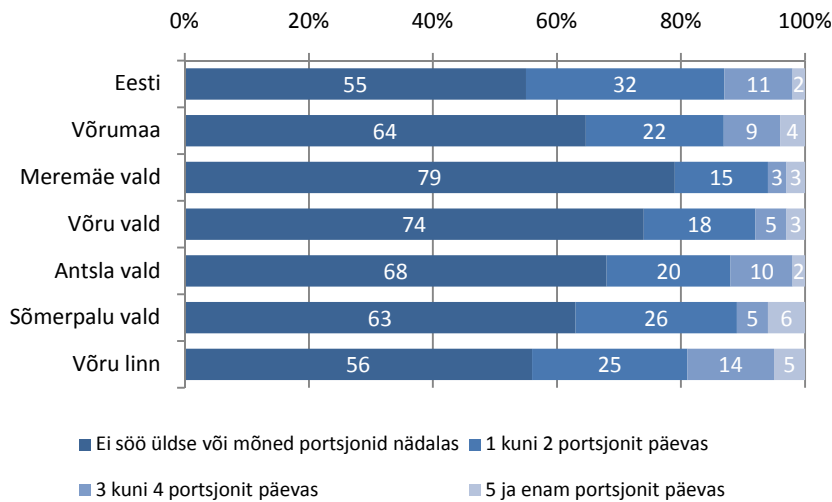
Joonis 2.1. Homмикusöögi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Homмикusööki on söönud rohkem (vähemalt pooltel päevadel uuringule eelnenud kuu jooksul):

- ▶ pigem naised (93%) kui mehed (82%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (95%) kui alg- ja põhiharidusega (89%) ja keskharidusega (85%) vastajad;
- ▶ pigem mitteaktiivsed (94%) ja töötavad (87%) kui töötud (65%);
- ▶ pigem ilma lasteta (97%) kui alaealiste lastega (83%) ja täisealiste lastega (78%) leibkondade liikmed.

2.2. PUU- JA KÖÖGIVILJAD

Võrreldes Eesti keskmisega on Võrumaal enam vastajaid, kes puu- ja köögivilju üldse ei söö või söövad ainult mõned korrad nädalas – 64% (joonis 2.2). Vähesed puu- ja köögiviljade söömise poolest tõusevad esile Meremäe vald (79%) ja Võru vald (74%). Kõige suurem on vähemalt 3 portsjonit päevas puu- ja köögivilju sööjate arv Võru linnas (19%), soovituslikud 5 ja rohkem portsjonit päevas sööb 4% Võrumaa vastajatest.

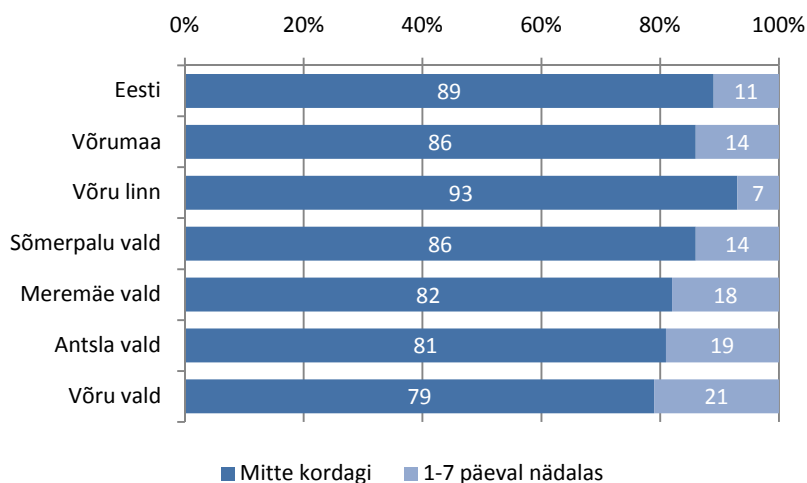
Joonis 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vastajaid, kes puu- ja köögivilju ei söö üldse või söövad mõned portsjonid nädalas, saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (78%) kui naised (53%);
- ▶ pigem vanemaealised (75%) kui keskealised (63%) ja noored (60%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (74%) ja keskkharidusega (68%) kui kõrgharidusega (38%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (81%) kui mitteaktiivsed (64%) ja töötavad (63%);
- ▶ pigem madala (73%) ja kõrge (69%) kui keskmise (53%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (69%) ja täisealiste lastega (68%) kui ilma lasteta (59%) leibkondade liikmed.

2.3. ENERGIAJOOGID

Vastajaid, kes uuringule eelnenud nädala jooksul jõid energijooke on Võrumaal vastajate hulgas 14%, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 2.3). Kõige vähem on energijookide tarvitajaid Võru linnas (7%) ja kõige enam Võru vallas (21%).

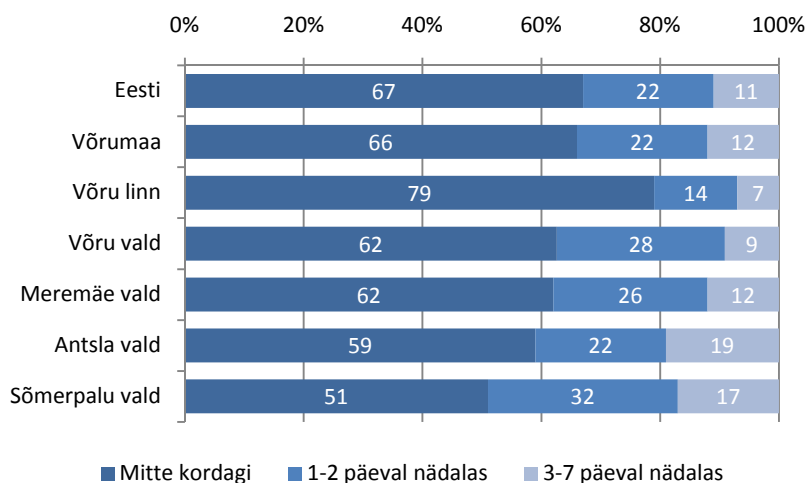
Joonis 2.3. Energijookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas energijookide tarvitajaid võib iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (19%) kui naised (9%);
- ▶ pigem noored (26%) kui keskealised (7%) ja vanemaealised (3%).

2.4. SUHKRUT SISALDAVAD MAGUSAD JOOGID

Võrumaal on Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide iganädalasi tarvitajaid 33% vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 2.4). Vähemalt ühel päeval nädalas on mainitud jooke tarvitanud vastajate osakaal suurim Sõmerpalu vallas (49%) ja madalaim Võru linnas (21%).

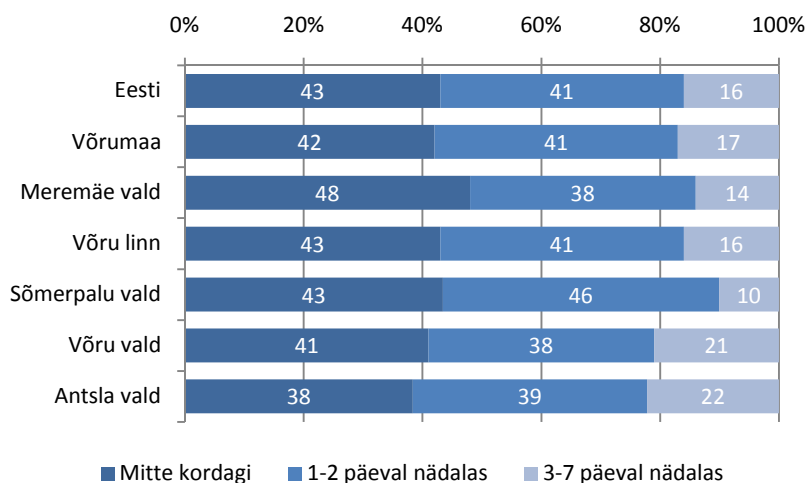
Joonis 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnenu 7 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas magusjookide tarvitajaid võib iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem noored (47%) kui keskealised (32%) või vanemaealised (8);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (44%) kui keskharidusega (32%) ja kõrgharidusega (20%) vastajad.

2.5. SAIATOOTED

Vähemalt üks kord nädalas pitsa, pirukate, saiakeste ja hamburgerite sööjaid on Võrumaal (58%) sarnasel määral Eesti keskmisega (joonis 2.5). Kõige sagedamini söövad saiatooteid Antsla valla vastajad (61%) ja kõige harvemini Meremäe valla (52%) vastajad.

Joonis 2.5. Saiatoodete söömine uuringule eelnend 7 päeva jooksul

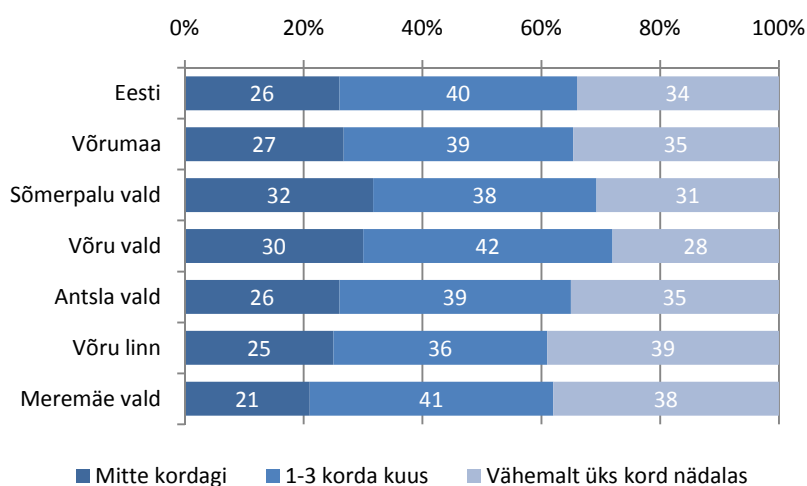
Vähemalt ühe korra nädalas saiatoodete sööjaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (71%) kui keskealised (53%) või vanemaealised (39%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (64%) ja keskharidusega (57%) kui kõrgharidusega (46%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (65%) ja kõrge (59%) kui madala (47%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (68%) kui alaealiste lastega (58%) ja täisealiste lastega (47%) leibkondade liikmed.

3. ALKOHOL

3.1. ALKOHOLI TARVITAMISE REGULAARSUS

Alkoholi tarvitamise regulaarsus Võrumaal sarnaneb Eesti keskmisega. Võrumaal on uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkoholi mitte tarvitanud vastajaid 27% (joonis 3.1). Vähemalt korra nädalas alkoholi tarvitajaid on kõige enam Võru linnas (39%) ja kõige vähem Võru vallas (28%).

Joonis 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas alkoholi tarvitajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (47%) kui naised (23%);
- ▶ pigem noored (42%) ja keskealised (36%) kui vanemaealised (19%);
- ▶ pigem töötavad (41%) kui mitteaktiivsed (27%) ja töötud (24%).

Vähemalt üks kord nädalas tarvitavad alkoholi pigem need:

- ▶ kelle tervise enesehinnang on hea;
- ▶ kellel ei ole tervises seisundi tõttu piiratud toimetulekut;
- ▶ kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ kes enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju;
- ▶ kes on korduvalt tarvitanud kanepit;
- ▶ kellel on olnud juhuslikke seksuaalsuhteid.

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsuse seos teiste tunnustega, %

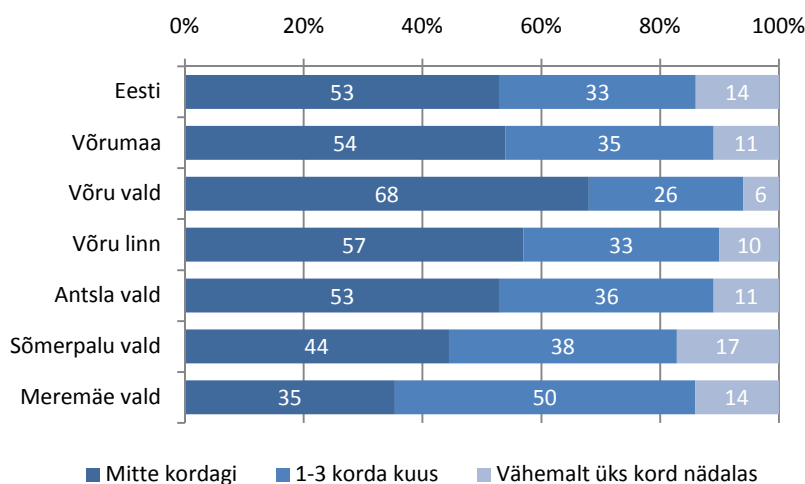
		Vähemalt üks kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	41	42	17	100
	Keskmine	32	38	30	100
	Halb	26	33	41	100
Terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	27	39	33	100
	Ei ole piiratud	41	38	22	100
Vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Mitte kordagi	30	70	0	100
	1-3 korda kuus	64	36	0	100
	Vähemalt üks kord nädalas	83	17	0	100
Subjekttiivne alkoholi tarvitamise hinnang*	Vähe või mõõdukalt	44	56	0	100
	Palju	85	15	0	100
Kanepi tarvitamine	Jah, 1 korra	50	17	33	100
	Jah, korduvalt	81	19	0	100
	Ei	30	42	28	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul**	Jah	65	14	21	100
	Ei	34	46	21	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

**Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras

3.2. ALKOHOLI TARVITAMISE KOGUSED

Purju joomise (ehk korraga vähemalt 6 annuse alkoholi³ tarvitamise) sageduse näitajate poolest on Võrumaa olukord sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.2). Võrumaal joob end vähemalt 1 korra kuus purju 46% vastajatest. Iga nädal purju jookjaid on Võrumaal keskmiselt 11%. Iganädalasi purju jookjaid on kõige enam Sõmerpalu vallas (17%) ja kõige vähem Võru vallas (6%).

Joonis 3.2. Korraga vähemalt kuue alkoholiannuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvinud)

Vähemalt ühe korra nädalas purju jookjaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (18%) kui naised (3%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (17%) kui keskharidusega (8%) ja kõrgharidusega (5%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (34%) kui töötavad (11%) ja mitteaktiivsed (7%);
- ▶ pigem madala (19%) ja kõrge (10%) kui keskmise (4%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (20%) kui täisealiste (12%) ja ilma lasteta (8%) leibkondade liikmed.

Rohkem esineb purju joomist nende hulgas:

- ▶ kelle tervise enesehinnang on keskmine või halb;
- ▶ kellel on tervises seisundi tõttu piiratud toimetulek;
- ▶ kes enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju;
- ▶ kes alustasid suitsetamist enne 18. eluaastat.

³ Alkoholiannus on alkohoolse joogi kogus, mis sisaldab 10 g absoluutset alkoholi. Üks alkoholiannus on näiteks 250 ml 5%–5,3% õlut või 1 pokaal (120 ml) 12% veini või 1 pits (40 ml) 40% kanget alkoholi. Allikas: Tähepõld, H., Veskimägi, M., Kalda, R., Maaroos, H-I., Oona, M., Saame, I. (2012). Alkoholi liigtarvitava patsiendi varajane avastamine ja nõustamine perearstipraktises: metoodiline juhendmaterjal perearstidele ja pereõdedele. II parandatud ja täiendatud trükk. Tallinn: Lakrito AS.

Tabel 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamise seos teiste tunnustega, (%)*

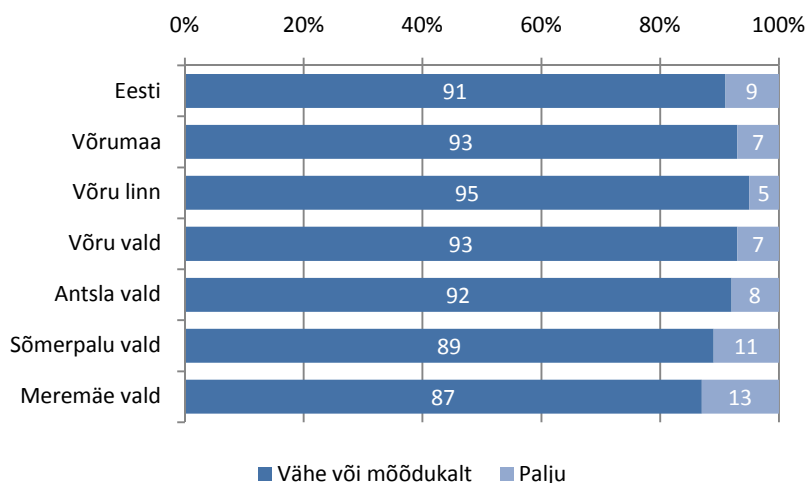
		Vähemalt üks kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	3	40	57	100
	Keskmine	17	33	50	100
	Halb	19	21	59	100
Terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	15	24	61	100
	Ei ole piiratud	9	42	49	100
Subjekttiivne alkoholi tarvitamise hinnang*	Vähe või mõõdukalt	8	35	57	100
	Palju	56	30	14	100
Suitsetamise alustamine**	Enne 18. eluaastat	28	23	49	100
	18-aastaselt või vanemalt	6	37	57	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

**Vastasid ainult need, kes suitsetasid igapäevaselt.

3.3. HINNANGUD OMA ALKOHOLI TARVITAMISELE

Uuringus osalenutel paluti anda subjektiivne hinnang enda alkoholi tarvitamisele. Võrumaal leiab 93% vastajatest, et nad tarvitavad alkoholi vähe või mõõdukalt, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.3). Palju tarvitajate osakaal on kõige kõrgem Meremäe vallas (13%) ja kõige madalam Võru linnas (5%).

Joonis 3.3. Subjektiivne alkoholi tarvitamise hinnang

(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud)

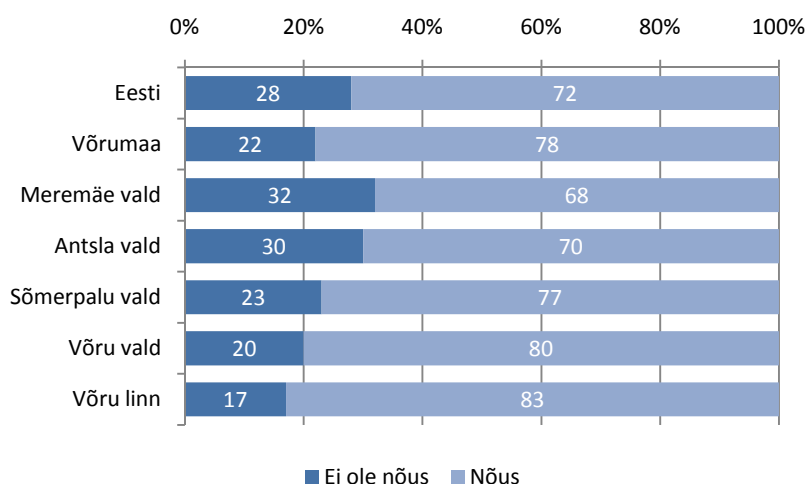
Enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju:

- ▶ pigem mehed (14%) kui naised (0%);
- ▶ pigem vanemaealised (13%) ja keskealised (12%) kui noored (1%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (14%) kui keskharidusega (5%) ja kõrgharidusega (2%) vastajad.

3.4. HOIAKUD ALKOHOLI TARVITAMISE SUHTES

Hoiakud regulaarse alkoholi tarvitamise terviskahjude suhtes

Väitega „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ nõustujate osakaal on Võrumaal (78%) kõrgem kui Eestis keskmiselt (72%) (joonis 3.4). Väitega nõustujaid on kõige enam Võru linnas (83%) ja kõige vähem Meremäe vallas (68%).

Joonis 3.4. Väidele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ vastamine

Väitega mittenõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (33%) kui naised (12%);
- ▶ pigem keskealised (28%) ja vanemaealised (23%) kui noored (17%);
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

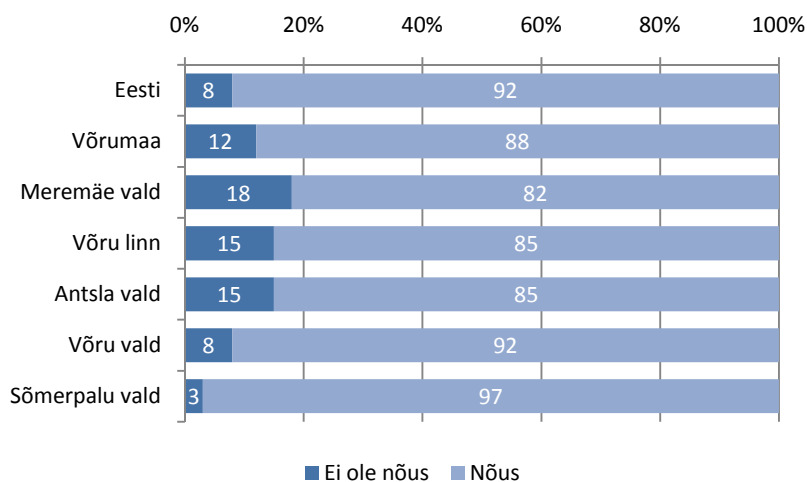
Tabel 3.3. Väite „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“, seos teiste tunnustega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt üks kord nädalas	39	61	100
	1-3 korda kuus	16	84	100
	Mitte kordagi	9	91	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt üks kord nädalas	62	38	100
	1-3 korda kuus	32	68	100
	Mitte kordagi	18	82	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Hoiakud purju joomise terviskahjude suhtes

Väitega „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ ei nõustu 12% Võrumaa vastajatest, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.5). Mittenõustujaid on kõige rohkem Meremäe vallas (18%) ja kõige vähem Sõmerpalu vallas (3%).

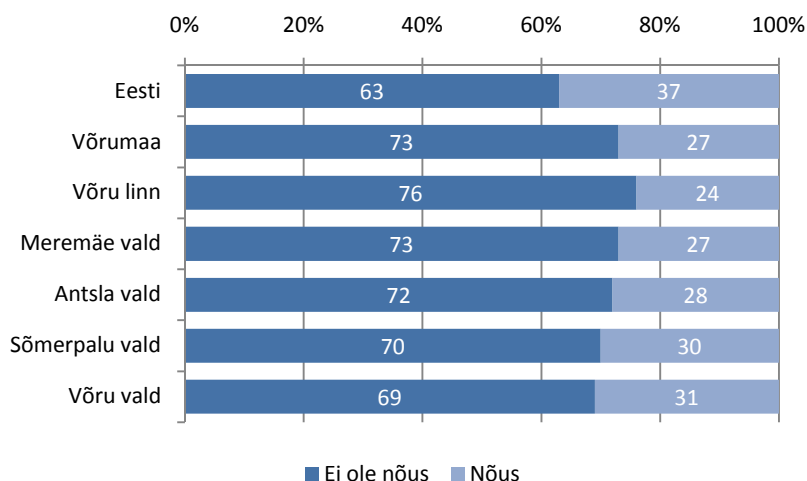

Joonis 3.5. Väitele „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine

Väitega ei nõustu pigem keskkaridusega (15%) ja alg- või põhiharidusega (12%) kui kõrgharidusega (7%) vastajad.

Purju joomist soosivad hoiakud tutvusringkonnas

Väitega „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ on nõus 27% Võrumaa vastajatest, näitaja on madalam Eesti keskmisest 37% (joonis 3.6). Kõige madalam on nõustujate osakaal Võru linnas (24%) ja kõige kõrgem Võru vallas (31%).

Joonis 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ vastamine

Väitega nõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (35%) kui naised (19%);
- ▶ pigem noored (34%) ja keskealised (26%) kui vanemaealised (10%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (36%) ja kõrgharidusega (29%) kui keskharidusega (20%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

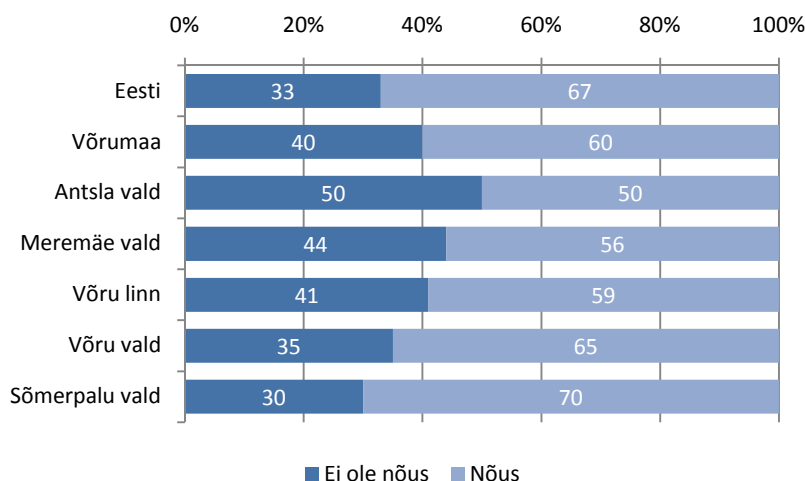
Tabel 3.4. Väite „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“, seos korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamisega, %

	Ei ole nõus	Nõus	Kokku	
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt üks kord nädalas	38	62	100
	1-3 korda kuus	71	29	100
	Mitte kordagi	78	22	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Hoiakud alkoholi ja tubakatoodete müügipiirangute suhtes

Võrumaal on väitega „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ nõustujaid vähem (60%) kui Eestis keskmiselt (67%) (joonis 3.7). Kõige madalam on nõustujate osakaal Antsla vallas (50%) ja kõige kõrgem Sõmerpalu vallas (70%).

Joonis 3.7. Väitele „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ vastamine

Müügipiirangute vastaseid võib iseloomustada järgmiselt:

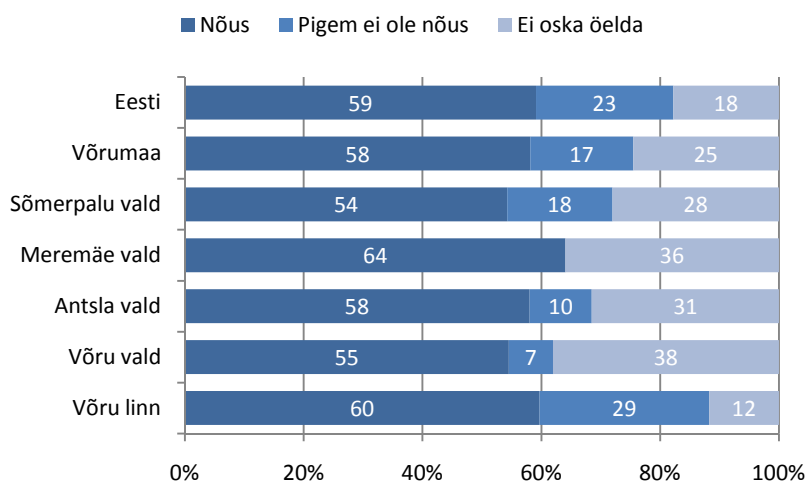
- ▶ pigem mehed (46%) kui naised (34%);
- ▶ pigem noored (47%) kui keskealised (35%) ja vanemaealised (33%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (50%) ja kõrgharidusega (47%) kui keskharidusega (32%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kellel on depressiooni sümptomid.

Tabel 3.5. Väite „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“, seos teiste tunnustega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt üks kord nädalas	58	42	100
	1-3 korda kuus	37	63	100
	Mitte kordagi	20	80	100
Depressiooni sümptomite esinemine	Ei ole	38	62	100
	On	49	51	100

Valmisolek piirata oma alkoholi tarvitamist

Väitega „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ nõustujaid on Võrumaal 58%, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.8). Näitaja on kõrgeim Meremäe vallas (64%) ja madalaim Sõmerpalu vallas (54%).

Joonis 3.8 Väitele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ vastamine (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“).

Vastajad, kes leiavad, et nad peaksid tarvitama vähem alkoholi on:

- ▶ pigem mehed (67%) kui naised (41%);
- ▶ pigem keskealised (72%) ja vanemaealised (70%) kui noored (42%);
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes ei nõustu väitega, et enamikel nädalapäevadel alkoholi tarvitamine on tervisele kahjulik.

Tabel 3.6. Väite „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“, seos teiste tunnustega, %*

		Nõus	Pigem ei ole nõus	Ei oska öelda	Kokku
Vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	43	28	29	100
	1-3 korda kuus	59	16	24	100
	Vähemalt üks kord nädalas	79	5	15	100
Enamikel nädalapäevadel alkoholi tarvitamine on kahjulik	Ei ole nõus	73	10	17	100
	Nõus	51	23	26	100

*Analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“.

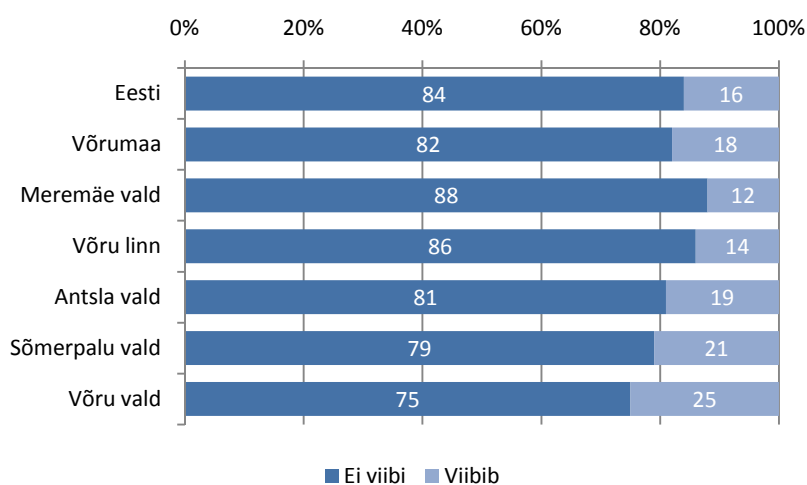
**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul alkoholiseid jooke tarvitanud.

4. SUITSETAMINE

4.1. PASSIIVNE SUITSETAMINE

Tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Võrumaa vastajatest viibib 18% tööl ruumides, kus suitsetatakse, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.1). Kõige kõrgem on näitaja Võru vallas (25%) ja madalaim Meremäe vallas (12%).

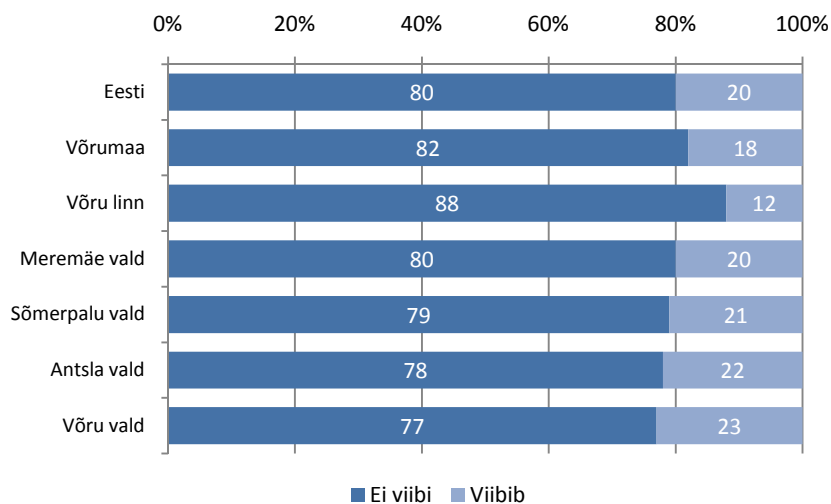
Joonis 4.1. Viibimine tööl ruumides, kus suitsetatakse

Vastajad, kelle töökohal suitsetatakse on pigem:

- ▶ mehed (32%) kui naised (5%);
- ▶ keskealised (22%) ja noored (18%) kui vanemaealised (10%).

Kodus viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Võrumaa vastajate hulgas on 18% neid, kelle kodus suitsetatakse, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.2). Madalaim on näitaja Võru linnas (12%) ja kõige kõrgem Võru vallas (23%).

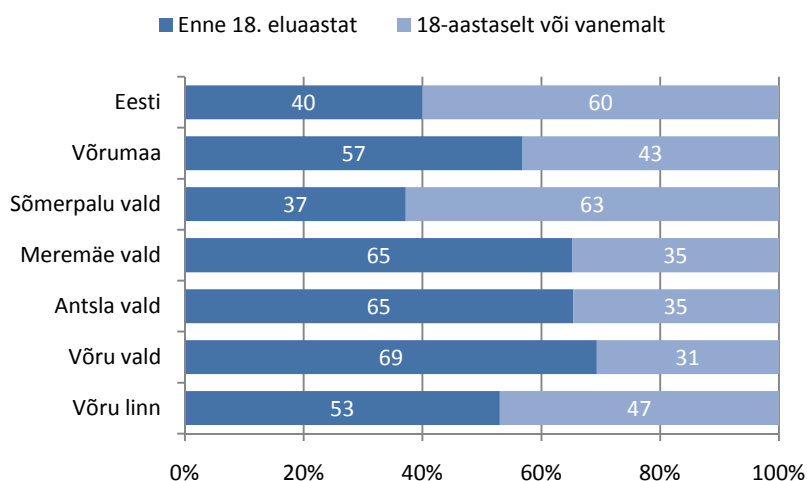
Joonis 4.2. Viibimine kodus ruumides, kus suitsetatakse

Vastajaid, kelle kodus suitsetatakse võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (24%) kui naised (13%)
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (25%) ja keskharidusega (19%) kui kõrgharidusega (4%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (28%) kui alaealiste lastega (16%) ja ilma lasteta (14%) leibkondade liikmed.

4.2. SUITSETAMISE ALUSTAMINE

Kõigilt vastajatelt, kes olid uuringu läbiviimise ajal igapäevased suitsetajad, paluti täpsustada, mis vanuses nad suitsetamisega alustasid. Enne 18-aastaseks saamist alustas suitsetamisega 57% Võrumaa vastajatest, mis on kõrgem kui Eesti keskmine 40% (joonis 4.3). Kõige enam on enne täisealiseks saamist suitsetamisega alustanud Võru vallas (69%), näitaja on madalaim Sõmerpalu vallas (37%).

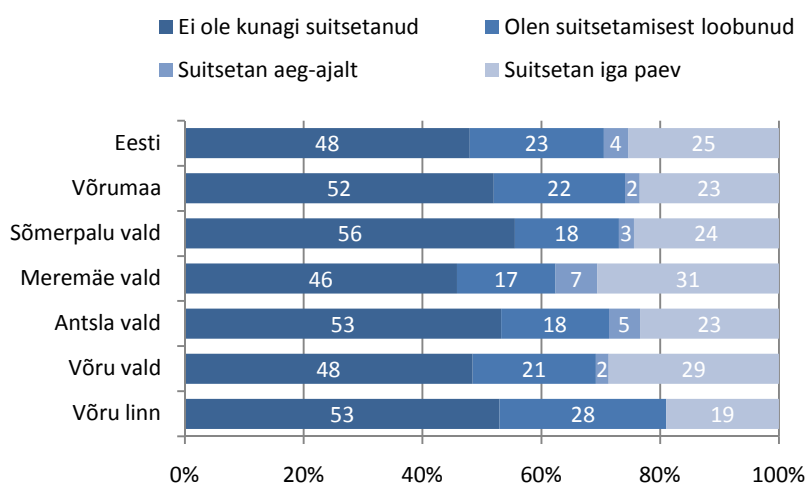
*Joonis 4.3. Suitsetamise alustamine
(vastasid ainult need, kes suitsetasid igapäevaselt)*

Alaealisena suitsetamist alustanud võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (66%) kui naised (46%);
- ▶ pigem keskealised (69%) ja nooremaealised (60%) kui vanemaealised (31%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (66%) kui keskharidusega (58%) ja alg- või põhiharidusega (53%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (72%) kui madala (58%) või keskmise (46%) ostujõuga vastajad.

4.3. IGAPÄEVASED SUITSETAJAD

Võrumaal on igapäevaseid suitsetajaid 23%, näitaja on sarnane Eestis keskmisele (joonis 4.4). Kõige enam on igapäevaseid suitsetajaid Meremäe vallas (31%) ja kõige vähem Võru linnas (19%). Vastajaid, kes pole mitte kunagi suitsetanud on Võrumaal 52%, mis on sarnane Eesti keskmisele. Mitte kunagi suitsetanud on kõige vähem Meremäe vallas (46%) ja kõige enam Sõmerpalu vallas (56%).

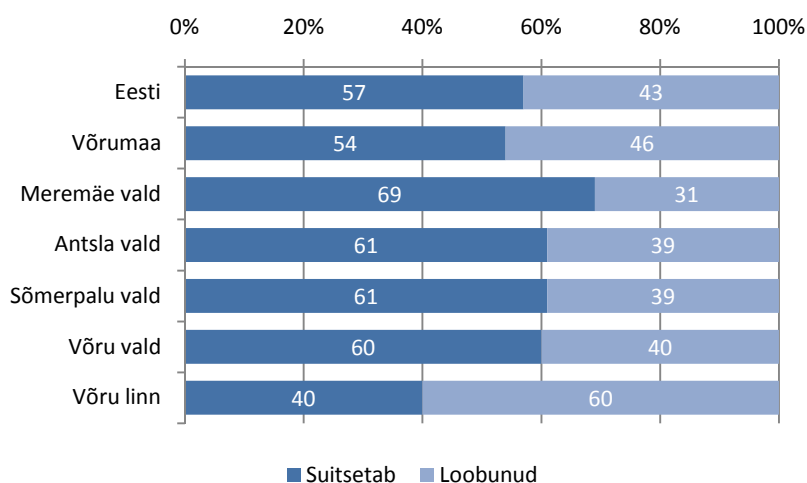
Joonis 4.4. Igapäevane suitsetamine

Igapäevaseid suitsetajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (35%) kui naised (13%);
- ▶ pigem nooremaelised (27%) kui keskealised (23%) või vanemaelised (18%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (29%) kui keskharidusega (21%) ja kõrgharidusega (20%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (50%) kui töötavad (26%) või mitteaktiivsed (14%);
- ▶ pigem madala (28%) ja keskmise (25%) kui kõrge (16%) ostujõuga vastajad.

4.4. SUITSETAMISEST LOOBUMINE

Suitsetamisest loobumise küsimustele vastasid ainult need inimesed, kes mingil perioodil oma elus on tarvitanud erinevaid tubakatooteid. Suitsetamisest on loobunud 46% kõigist kunagi elus suitsetanudest Võrumaal, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.5). Kõige vähem on suitsetamisest loobujaid Meremäe vallas (31%) ja kõige enam Võru linnas (60%).

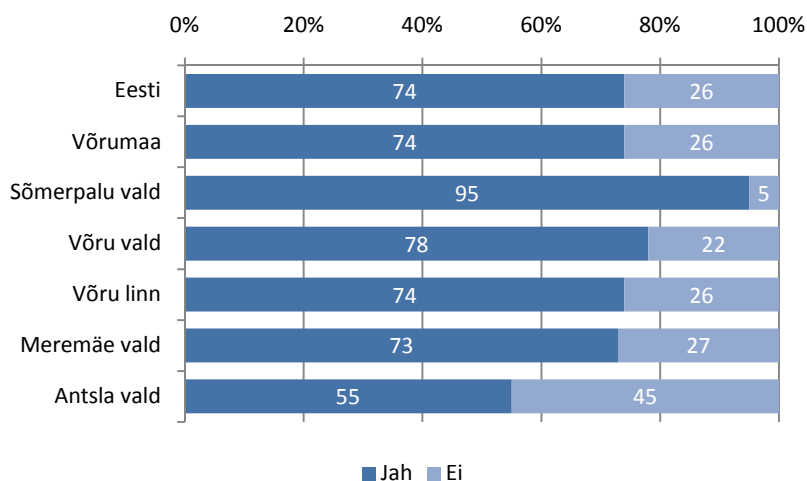
*Joonis 4.5. Suitsetamisest loobumine
(vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud)*

Vastajaid, kes pole suitsetamist maha jätnud, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (59%) kui naised (45%);
- ▶ pigem noored (74%) kui vanemaealised (48%) ja keskealised (42%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (77%) ja alg- või põhiharidusega (63%) kui keskhariidusega (43%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (69%) kui töötavad (53%) ja mitteaktiivsed (49%);
- ▶ pigem keskmise (62%) ja madala (58%) kui kõrge (36%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (67%) kui elukaaslasega (45%) vastajad.

Soov suitsetamisest loobuda

Küsimusele „Kas te soovite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult igapäevased suitsetajad. Võrumaa igapäevastest suitsetajatest 74% soovivad suitsetamisest loobuda, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 4.6). Kõige enam suitsetamisest loobuda soovijaid on Sõmerpalu vallas (95%) ja kõige vähem Antsla vallas (55%).

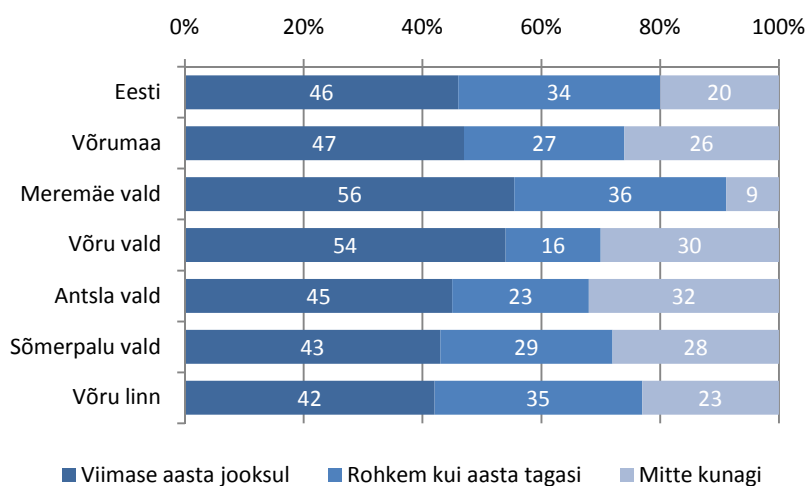
Joonis 4.6. Soov loobuda suitsetamisest
(vastasid ainult need, kes küsimustiku täitmise hetkel suitsetasid igapäevaselt)

Suitsetamisest loobuda soovijaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem nooremaealised (83%) kui vanemaelised (70%) ja keskealised (63%);
- ▶ pigem keskharidusega (80%) ja alg- või põhiharidusega (75%) kui kõrgharidusega (52%) vastajad.

Suitsetamisest loobumise katsed

Küsimusele „Millal te viimati proovisite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult need, kes praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetavad. Uuringule eelnenud aasta jooksul püüdis suitsetamisest loobuda 47% Võrumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.7). Kõige suurem viimase aasta jooksul loobuda püüdnute osakaal on Meremäe vallas (56%) ja kõige madalam Võru linnas (42%).

Joonis 4.7. Proovinud loobuda suitsetamisest

(vastasid ainult praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetajad)

Viimase aasta jooksul suitsetamisest loobuda proovinuid võib iseloomustada järgmiselt:

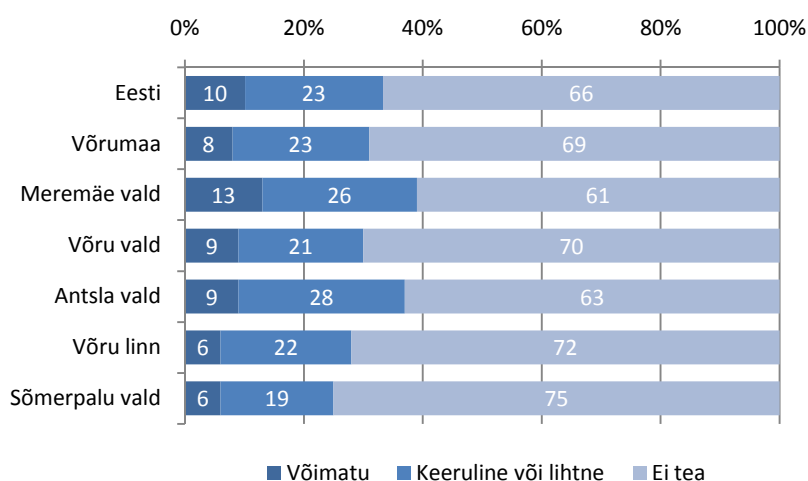
- ▶ pigem naised (56%) kui mehed (42%);
- ▶ pigem noored (60%) kui keskealised (42%) ja vanemaealised (22%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (59%) kui alg- või põhiharidusega (46%) ja keskharidusega (41%) vastajad.

5. NARKOOTIKUMID

5.1. NARKOOTIKUMIDE LEVIK JA KÄTTESAADAVUS

Kanepi hankimine

Võrumaa vastajatest 23% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida kanepit, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 5.1). Kõige enam hindasid kanepit kättesaadavaks Antsla valla vastajad (28%), näitaja oli kõige madalam Sõmerpalu vallas (19%).

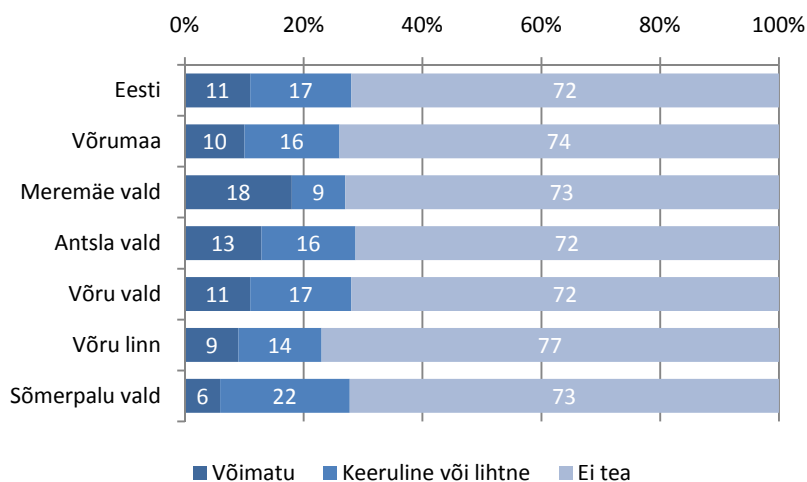

Joonis 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus

Kanepi hankimist peavad võimalikuks pigem noored (48%) kui keskealised (8%) ja vanemaealised (2%) vastajad.

Teiste narkootikumide hankimine

Võrumaa vastajatest 16% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin. Näitaja on sarnane Eesti keskmisega (joonis 5.2). Kõige enam hindasid teisi narkootikume kättesaadavaks Sõmerpalu valla vastajad (22%), madalaim on näitaja Meremäe vallas (9%).

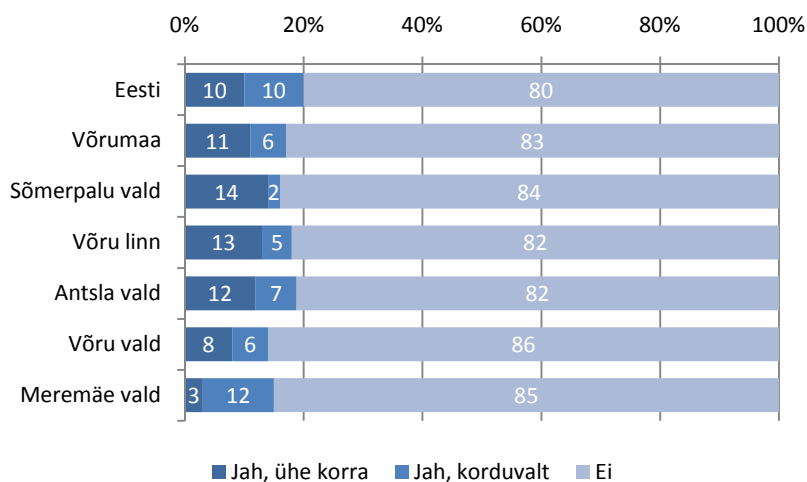
Joonis 5.2. Teiste narkootikumide hankimise võimalikkus

Noorte hulgas on rohkem vastajaid (32%), kes peavad võimalikuks hankida teisi narkootikume kui keskealiste (6%) ja vanemaealiste (2%) hulgas.

5.2. NARKOOTILISTE AINETE TARVITAMINE

Kanepi tarvitamine

Vastajaid, kes on elu jooksul vähemalt korra kanepit tarvitanud on Võrumaal 17%, näitaja on sarnane Eesti keskmisega (joonis 5.3). Korduvaid kanepi tarvitajaid on Võrumaa vastajatest 6%. Korduvaid kanepi tarvitajaid on kõige enam Meremäe vallas (12%) ja kõige vähem Sõmerpalu vallas (2%).

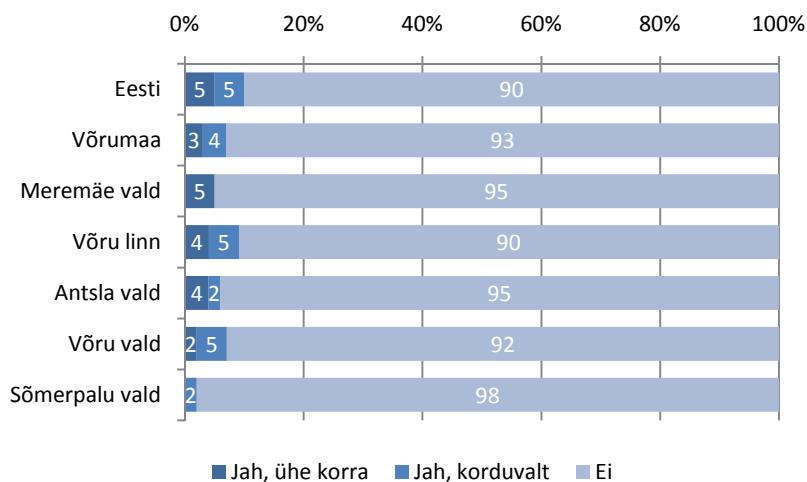

Joonis 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul

Korduvalt kanepit tarvitanud on pigem noored (13%) kui keskealised (1%) ja vanemaealised (0%) vastajad.

Teiste narkootikumide tarvitamine

Vastajaid, kes on elu jooksul vähemalt korra tarvitanud selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin on Võrumaal 7%, näitaja on sarnane Eesti keskmisega (joonis 5.4). Korduvaid tarvitajaid on Võrumaal 4%. Kõige enam on elu jooksul vähemalt ühe korra teisi narkootikume tarvitanuid Võru linnas (9%) ja kõige vähem Sõmerpalu vallas (2%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 5, tabel 5.4).

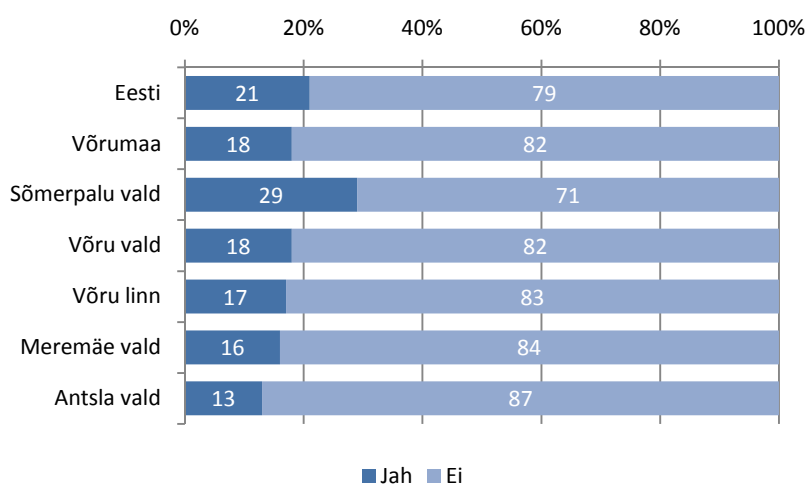
Joonis 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul

6. SOTSIAALSED SUHTED

6.1. SOTSIAALNE VÕRGUSTIK

Kuulumine organisatsiooni või ühingusse

Võrumaa vastajatest kuulub 18% mõnda organisatsiooni, ühingusse või gruppi, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 6.1). Kõige kõrgem on organisatsiooni või ühingusse kuuluvate osakaal Sõmerpalu vallas (29%) ja madalaim Antsla vallas (13%).

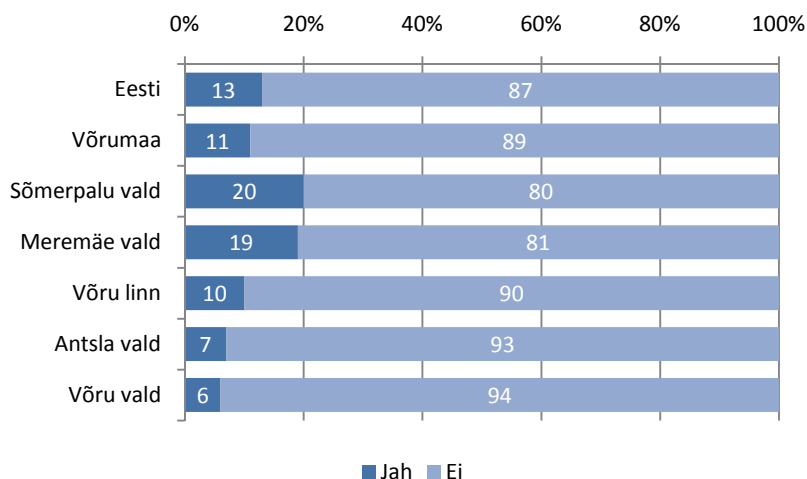

Joonis 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus

Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmed on pigem mitteaktiivsed (23%) kui töötavad (17%) ja töötud (3%).

Kuulumine mittetulundusühingusse

Võrumaal kuulub mittetulundusühingutesse 11% uuringus osalenud inimestest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 6.2). Kõige kõrgem on näitaja Sõmerpalu vallas (20%) ning kõige madalam Võru vallas (6%).

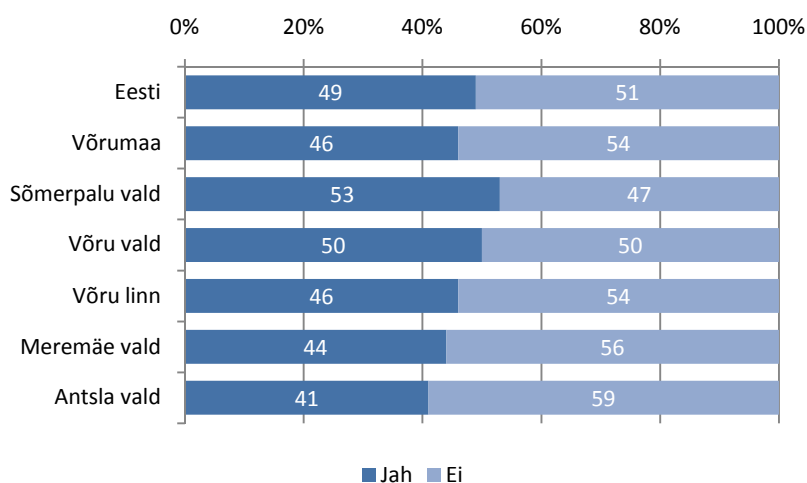
Joonis 6.2. Mittetulundusühingu liikmelisus

Mittetulundusühingute liikmeid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem kõrgharidusega (21%) kui keskharidusega (9%) ja alg- või põhiharidusega (8%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (14%) kui mitteaktiivsed (8%) ja töötud (0%).

Suhtlemine internetis

Uuringus osalejad hindasid oma suhtlemisaktiivsust internetis. Neil paluti vastata, kui võrd nad kasutavad suhtlemiseks e-posti, Facebooki, MSN-i, Skype-i ja foorumeid. Võrumaal (46%) on interneti kaudu suhtlejaid sarnaselt Eestis keskmisele (joonis 6.3). Kõige kõrgem on internetis aktiivsete suhtlejate osakaal Sõmerpalu vallas (53%) ja madalaim Antsla vallas (41%).

Joonis 6.3. Aktiivne suhtleja internetis

Aktiivseid internetis suhtlejaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (55%) kui mehed (37%);
- ▶ pigem noored (78%) kui keskealised (26%) ja vanemaealised (19%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (75%) kui alg- või põhiharidusega (44%) ja keskharidusega (38%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (60%) ja mitteaktiivsed (56%) kui töötavad (39%);
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (55%) kui elukaaslasega (39%) vastajad.

6.2. KOGUKONNATUNNE

Uuringus osalenud inimestel paluti vastata, kas nad on nõus kuue kogukonnatunnet iseloomustava väitega (tabel 6.1). Kogukonnatunde näitajad on kõrgemad Võru linnas ja madalamad Antsla vallas ning Võru vallas. Kogukonnatunnet iseloomustavatele väidetele vastamine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on esitatud raporti lisa 6 (tabelid 6.4-6.9).

Tabel 6.1. Väidetega nõustujate osakaal omavalitsuste lõikes, %

	Eesti	Võrumaa	Võru linn	Võru vald	Antsla vald	Meremäe vald	Sõmerpalu vald
Usaldan oma kodukandi inimesi	46	44	46	37	43	47	46
Minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja	57	70	75	66	67	71	65
Oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud	47	54	54	50	54	53	59
Minu kodukandi asjad on olulised	75	81	82	74	80	80	87
Suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis	31	36	36	44	31	36	36
Osalen oma kodukandi tegevustes	36	47	53	46	45	39	45

6.3. PEAMISED INFOKANALID

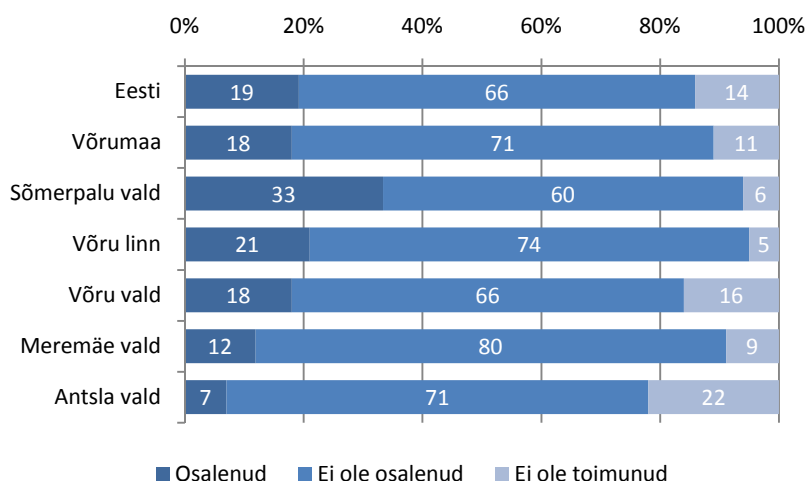
Uuringus osalejatel paluti vastata, millised on peamised infokanalid, kust nad saavad infot elukohas pakutavate teenuste, sündmuste jms kohta. Tabelis 6.2. on esitatud neli kõige sagedamini valitud infokanalit omavalitsuste lõikes. Infokanalite järjestused Eestis ja Võrumaa on nelja tähtsaima osas identsed. Enamikus uuringus osalenud KOVides on kõige tähtsam infokanal pere, sõbrad ja kolleegid.

Tabel 6.2. Neli peamist infokanalit, nummerdatud tähtsuse järjekorras

	Eesti	Võrumaa	Võru linn	Võru vald	Antsla vald	Meremäe vald	Sõmerpalu vald
Pere, sõbrad ja kolleegid	I	I	I	I	I	I	I
Linna või valla ajaleht	II	II	II	II	II	II	II
Maakonna ajaleht	III	III	III	III	III	IV	III
KOV-i interneti kodulehekülg	IV	IV		IV	IV	III	IV
Kohalik raadio			IV				

6.4. OSALEMINE TERVISETEEMALISTEL ÜRITUSTEL

Uuringus osalejatelt küsiti, kas nad on viimase aasta jooksul osalenud mõnel kohalikul tervise teemalisel üritusel. Võrumaal vastas küsimusele 18%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 6.4). Kõige suurem on osalemismäär Sõmerpalu vallas (33%) ja kõige madalam on osalus Antsla vallas (7%), kus on ka kõige enam vastajaid, kellele teadaolevalt pole taolisi üritusi toimunud (22%).

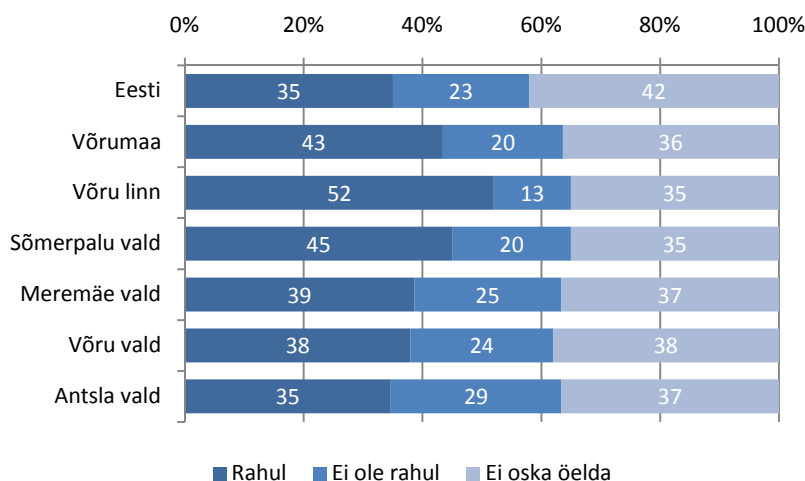
Joonis 6.4. Osalemine elukohas toimunud tervise teemalisel üritusel

Tervise teemalistel üritustel osalejaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem kõrgharidusega (27%) ja keskhariidusega (17%) kui alg- või põhiharidusega (15%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (20%) ja mitteaktiivsed (19%) kui töötud (6%);
- ▶ pigem kõrge (24%) ja madala (23%) kui keskmise (12%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (23%) ja täisealiste lastega (22%) kui alaealiste lastega (12%) leibkondade liikmed.

6.5. RAHULOLU VABA AJA VEETMISE VÕIMALUSTEGA

Oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega on rahul 43% Võrumaa vastajatest, mis on kõrgem Eesti keskmisest 35% (joonis 6.5). Kõige enam on rahulolijaid Võru linnas (52%) ja kõige vähem Antsla vallas (35%).

Joonis 6.5. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega

Huvitegevuse ja vaba aja võimalustega rahulolijaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (53%) kui mehed (34%);
- ▶ pigem keskkooliharidusega (48%) ja kõrgharidusega (47%) kui alg- või põhiharidusega (36%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (45%) ja mitteaktiivsed (45%) kui töötud (22%);
- ▶ pigem kõrge (52%) kui madalaga (44%) ja keskmise (40%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (49%) ja ilma lasteta (48%) kui täisealiste lastega (35%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel on hea tervise enesehinnang.

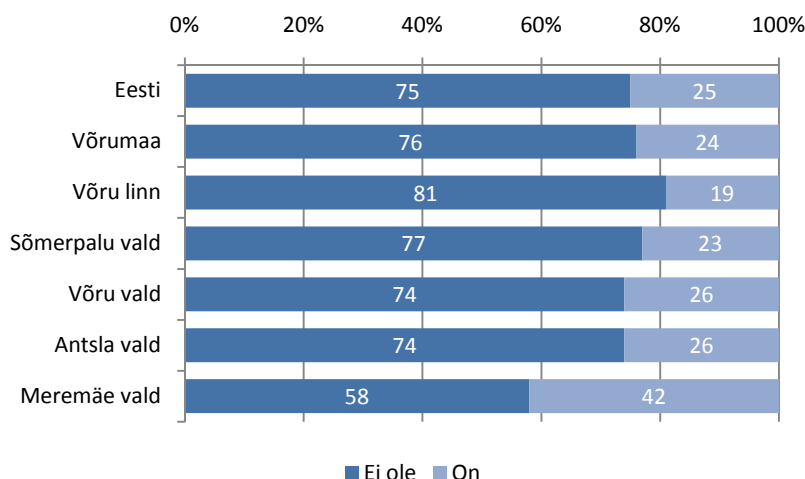
Tabel 6.3 Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega, seos teiste tunnustega, %

		Rahul	Ei ole rahul	Ei oska öelda	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	51	25	23	100
	Keskmine	42	18	40	100
	Halb	26	16	58	100

7. VAIMNE TERVIS

7.1. DEPRESSIOONI SÜMPTOMID⁴

Depressiooni sümptomeid esineb Võrumaa vastajate hulgas 24%, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 7.1). Kõige vähem esineb depressiooni sümptomeid Võru linnas (19%) ja kõige sagedamini Meremäe vallas (42%).

Joonis 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine

Depressiooni sümptomitega vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (29%) kui mehed (20%);
- ▶ pigem keskealised (30%) kui noored (21%) ja vanemaealised (21%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (32%) kui keskharidusega (22%) ja kõrgharidusega (14%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (37%) ja mitteaktiivsed (27%) kui töötavad (21%);
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (31%) kui elukaaslasega (19%) vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (33%) kui täisealiste lastega (25%) ja ilma lasteta (19%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kes hindavad oma tervislikku seisundit halvaks;
- ▶ pigem need, kelle tervises seisund piirab nende igapäevast toimetulekut;
- ▶ pigem need, kes ei ole rahul oma lähisuhetega.

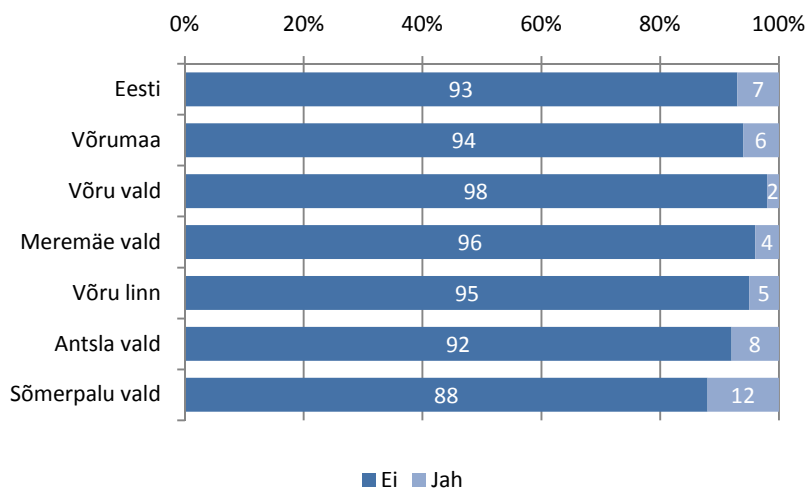
⁴ Depressiooni sümptomite esinemist mõõdeti emotsionaalse enesetunde küsimustiku (EEK) depressiooni skaala põhjal, mille koostamisel on aluseks olnud psüühikahäirete rahvusvahelistes klassifikatsioonides esitatud depressiooni diagnostilised kriteeriumid. Allikas: Aluoja, A., Shlik, J., Vasar, V., Luuk, K., Leinsalu, M. (1999). Development and psychometric properties of the Emotional State Questionnaire, a self-report questionnaire for depression and anxiety. Nordic Journal of Psychiatry 53(6), 443–449. Depressiooni sümptomite esinemine ei näita psüühikahäire olemasolu, vaid viitab selle riskile.

Tabel 7.1. Depressiooni sümptomite esinemise seos teiste tunnustega, %

		On	Ei ole	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	12	88	100
	Keskmine	29	71	100
	Halb	49	51	100
Terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	34	66	100
	Ei ole piiratud	19	81	100
Suhted vanematega	Rahul	18	82	100
	Ei ole rahul	57	43	100
Suhted õdede vendadega	Rahul	21	79	100
	Ei ole rahul	56	44	100

7.2. SUITSIIDIKATSE

Võrumaa vastajatest 6% on püüdnud endalt elu võtta, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 7.2). Kõige kõrgem on suitsiidi üritanud vastajate osakaal Sõmerpalu vallas (12%) ja kõige madalam Võru vallas (2%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 7, tabel 7.2).

Joonis 7.2. Suitsiidikatse esinemine elu jooksul

Suitsiidikatse üle elanud vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem need, kellel on halb tervise enesehinnang;
- ▶ pigem need, kelle tervises seisund piirab nende igapäevast toimetulekut;
- ▶ pigem need, kellel esineb depressiooni sümptomeid;
- ▶ pigem need, kes ei ole rahul suhetega oma abikaasa või partneriga.

Tabel 7.2. Suitsiidikatse esinemise seos teiste tunnustega, %

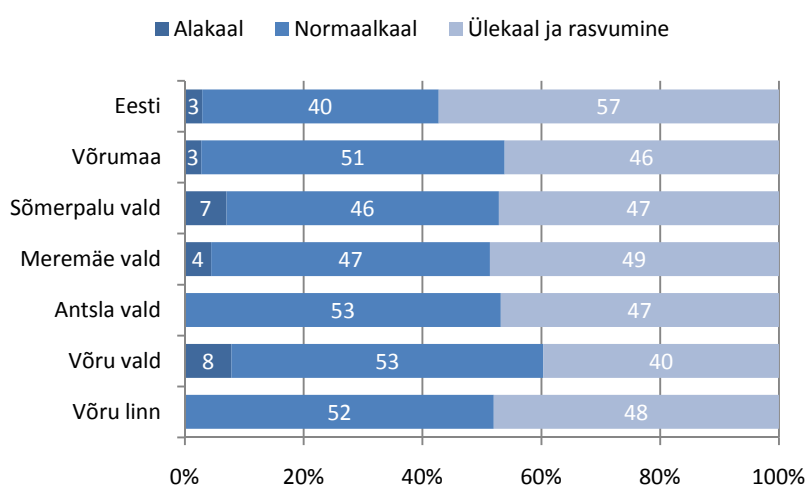
		Jah	Ei	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	1	99	100
	Keskmine	7	93	100
	Halb	19	81	100
Tervises seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	9	91	100
	Ei ole piiratud	4	96	100
Depressiooni sümptomid	Ei ole	1	99	100
	On	22	78	100
Suhted abikaasa või elukaaslasega	Rahul	5	95	100
	Ei ole rahul	26	74	100

8. KEHALINE AKTIIVSUS

8.1. KEHAMASSIINDEKS

Uuringus osalejatel paluti üles märkida oma kehakaal ja pikkus, mille alusel arvutati iga vastaja kehamassiindeks. Kehamassiindeks jaotati nelja kategooriasse: alakaal, normaalkaal, ülekaal ja rasvumine.

Normaalkaalulisi on Võru maakonnas 51%, mis on kõrgem Eesti keskmisest 40% (joonis 8.1). Ülekaaluliste ja rasvunute osakaal Võrumaal (46%) on madalam Eesti keskmisest (57%). Kõige enam on ülekaalulisi ja rasvunuid Meremäe vallas (49%) ja kõige vähem Võru vallas (40%).

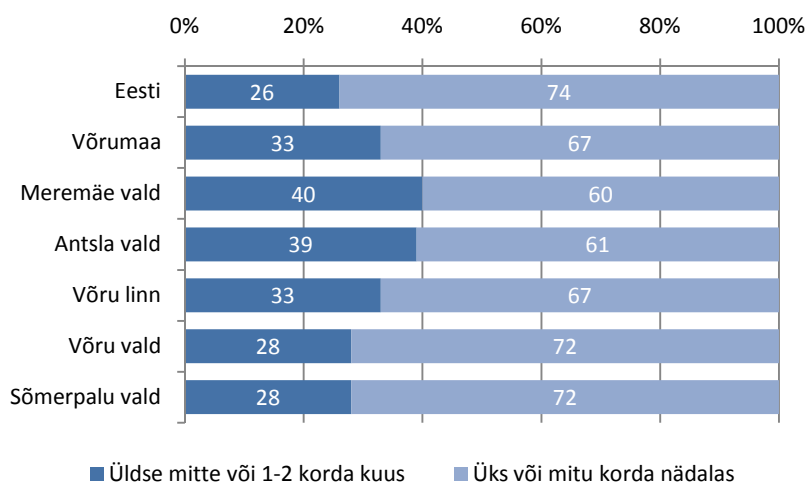
Joonis 8.1. Kehamassiindeks

Ülekaalulisi ja rasvunuid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem vanemaealised (53%) kui keskealised (44%) ja noored (44%);
- ▶ pigem madala (50%) ja kõrge (48%) kui keskmise (40%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (51%) kui ilma elukaaslaseta (39%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (70%) kui alaealiste lastega (48%) ja ilma lasteta (20%) leibkondade liikmed.

8.2. LIIKLEMINE JALGSI VÕI JALGRATTAGA

Vastajad märkisid, kui sageli nad viimase 30 päeva jooksul käisid jala või sõitsid rattaga vähemalt 30 minutit. Vähemalt korra nädalas liigub Võrumaal sedasi 67% vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 74% (joonis 8.2). Kõige vähem on regulaarselt jalgsi või jalgrattaga liikuvaid vastajaid Meremäe vallas (60%) ning kõige enam Võru vallas ja Sõmerpalu vallas (72%).

Joonis 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

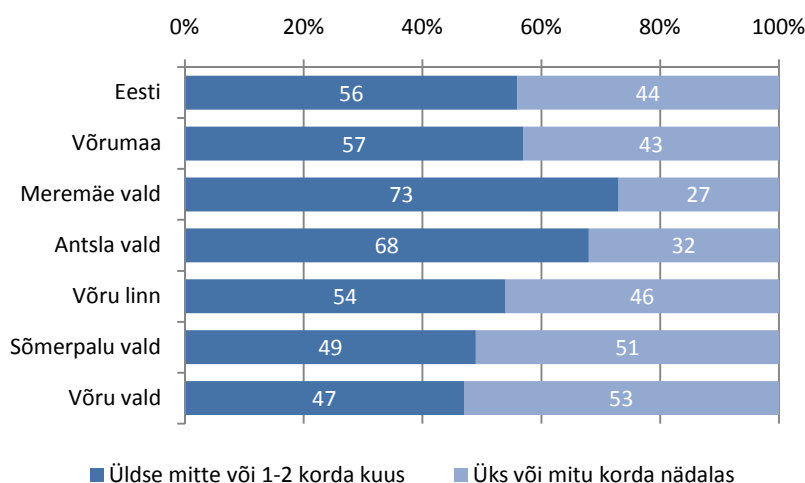
Vastajaid, kes on passiivsemad jalgsi või rattaga liiklejad, saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (45%) kui naised (22%);
- ▶ pigem keskharidusega (36%) ja alg- ja põhiharidusega (33%) kui kõrgharidusega (24%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (40%) kui madala (31%) ja keskmise (26%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (39%) kui ilma elukaaslaseta (26%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (38%) ja alaealiste lastega (37%) kui täisealiste lastega (25%) leibkondade liikmed.

8.3. FÜÜSILINE AKTIIVSUS VABAL AJAL

Füüsilise aktiivsuse kirjeldamiseks paluti uuringus osalejatel vastata küsimusele „Kui sageli tegelesite vabal ajal vähemalt 30 minutit sellise liikumisharrastusega, mis ajas teid kergelt hingeldama ja higistama?“.

Vähemalt ühe korra nädalas tegeleb sellise harrastusega 43% Võrumaa vastajatest (joonis 8.3), mis on sarnane Eesti keskmisele. Füüsiliselt on kõige aktiivsemad Võru valla (53%) ja kõige passiivsemad Meremäe valla (27%) vastajad.

Joonis 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Füüsiliselt väheaktiivseid vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem vanemaealised (71%) kui keskealised (58%) ja noored (49%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (64%) ja keskharidusega (56%) kui kõrgharidusega (48%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (60%) ja madala (56%) kui kõrge (50%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (68%) kui täisealiste lastega (59%) ja ilma lasteta (52%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel on halb või keskmine tervise enesehinnang;
- ▶ pigem need, kellel on terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek.

Tabel 8.1. Hingeldama ja higistama paneva liikumisharrastusega tegelemine vähemalt 30 minutit, seos teiste tunnustega, %

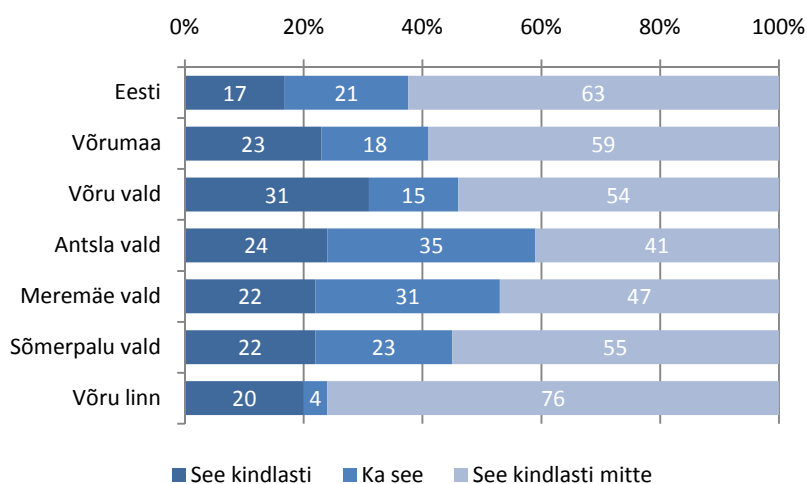
		Üldse mitte või 1-2 korda kuus	Üks või mitu korda nädalas	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	46	54	100
	Keskmine	63	37	100
	Halb	68	32	100
Terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	69	31	100
	Ei ole piiratud	50	50	100

8.4. FÜÜSILISE AKTIIVSUSE TAKISTAJAD

Füüsiliselt väheaktiivsetel vastajatel paluti hinnata, millised erinevad takistavad tegurid piiravad nende füüsilist aktiivsust.

Sobiva asukoha puudumine

Sobiva asukoha puudumise tõi takistusena välja 41% Võrumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.4). Kõige enam pidasid seda takistuseks Antsla valla vastajad (59%) ja kõige vähem Võru linna vastajad (24%).

Joonis 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine

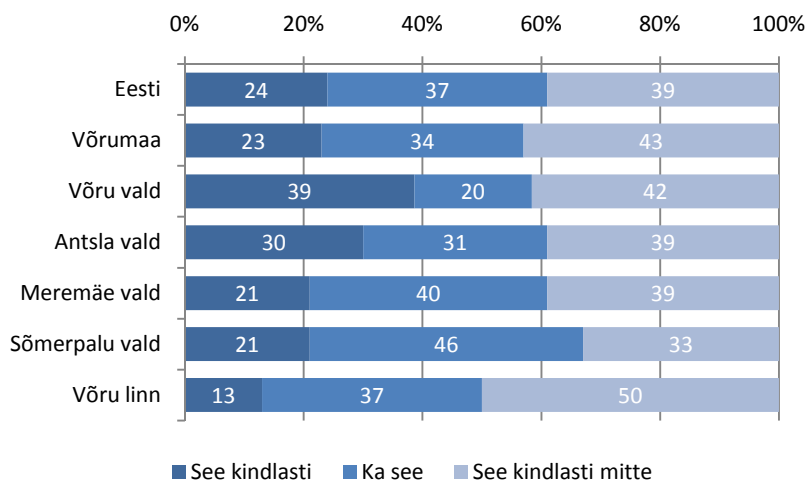
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva asukoha puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem noored (56%) kui vanemaalised (38%) ja keskealised (26%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (55%) kui keskharidusega (38%) ja alg- ja põhiharidusega (38%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (44%) ja madala (41%) kui kõrge (34%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (49%) kui elukaaslasega (35%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (49%) kui täisealiste lastega (41%) ja alaealiste lastega (33%) leibkondade liikmed.

Harrastuse kallis hind

Harrastuse kalli hinna tõi takistusena välja 57% Võrumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.5). Kõige enam pidasid seda takistuseks Sõmerpalu valla vastajad (67%) ja kõige vähem Võru linna vastajad (50%).

Joonis 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallis hind

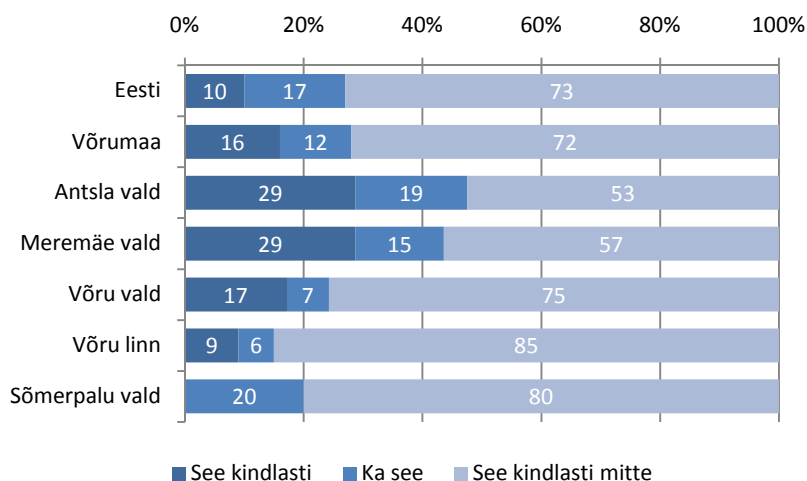
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Harrastuse kallist hinda näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem naised (63%) kui mehed (50%);
- ▶ pigem vanemaealised (61%) ja noored (59%) kui keskealised (52%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (65%) kui keskharidusega (55%) ja kõrgharidusega (50%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (70%) kui kõrge (55%) ja madala (48%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (62%) kui elukaaslasega (52%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (64%) ja ilma lasteta (60%) kui alaealiste lastega (35%) leibkondade liikmed.

Sobiva transpordi puudumine harrastuskohta jõudmiseks

Sobiva transpordi puudumise tõi takistusena välja 28% Võrumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.6). Kõige enam pidasid seda takistuseks Antsla valla vastajad (48%) ja kõige vähem Võru linna vastajad (15%).

Joonis 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine

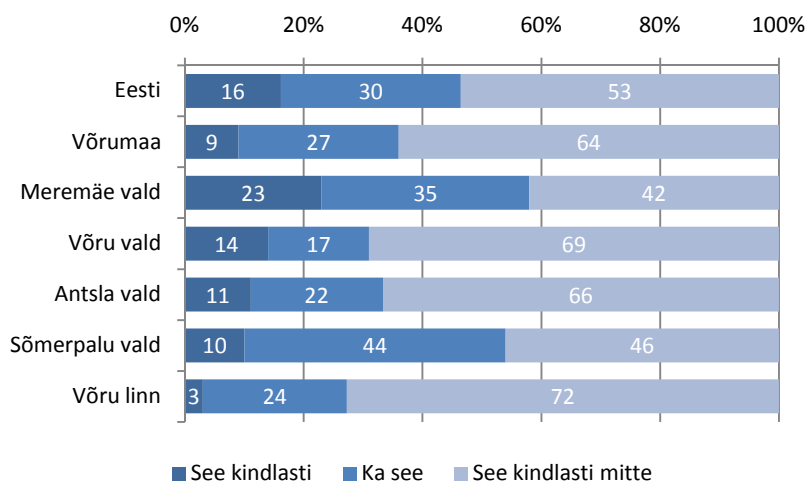
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnend 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva transpordi puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem vanemaealised (46%) kui keskealised (24%) ja noored (20%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (35%) kui keskharidusega (26%) ja kõrgharidusega (16%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (35%) ja madala (34%) kui kõrge (9%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (35%) kui ilma lasteta (26%) ja alaealiste lastega (20%) leibkondade liikmed.

Vajalike vahendite puudumine

Vajalike vahendite puudumise tõi takistusena välja 36% Võrumaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 46% (joonis 8.7). Kõige enam pidasid seda takistuseks Meremäe valla vastajad (58%) ja kõige vähem Võru linna vastajad (27%).

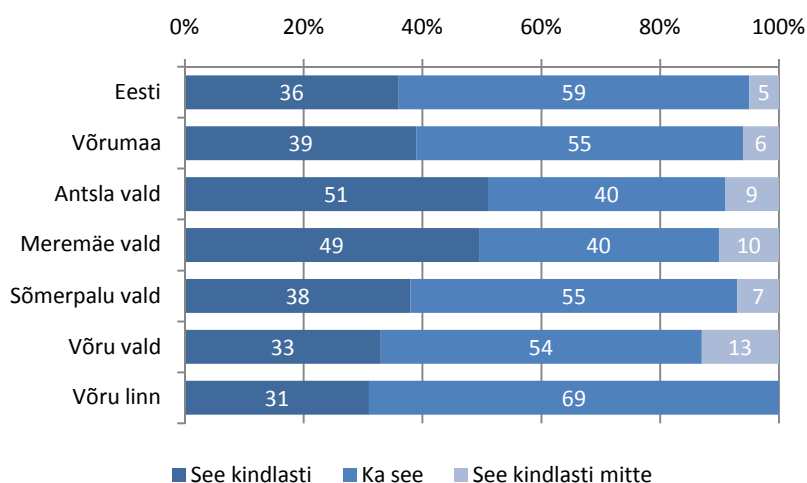
Joonis 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnunud 30 päeva jooksul tegelema liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Vajalike vahendite puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem keskharidusega (40%) ja alg- või põhiharidusega (39%) kui kõrgharidusega (17%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (40%) ja keskmise (38%) kui madala (28%) ostujõuga vastajad.

Huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

Huvi või aja puudumise, vähese viitsimise ja väsimuse tõi takistusena välja 94% Võrumaa vastajatest, mis sarnaneb Eesti keskmisega (joonis 8.8). Kõige vähem pidasid seda takistuseks Võru valla vastajad (87%). Võru linnas pidasid kõik vastajad neid tegureid takistuseks. Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 8, tabel 8.8).

Joonis 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelema liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

8.5. VAJADUS SPORTIMISKOHA JÄRGI

Uuringus osalejatele esitati küsimus „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“. Tabelis 8.2 on esitatud neli kõige sagedamini antud vastust. Enamikes Võrumaa omavalitsustes on vastajate arvates kõige suurem nõudlus ujula ning rulluisu- ja jalgrattatee järele.

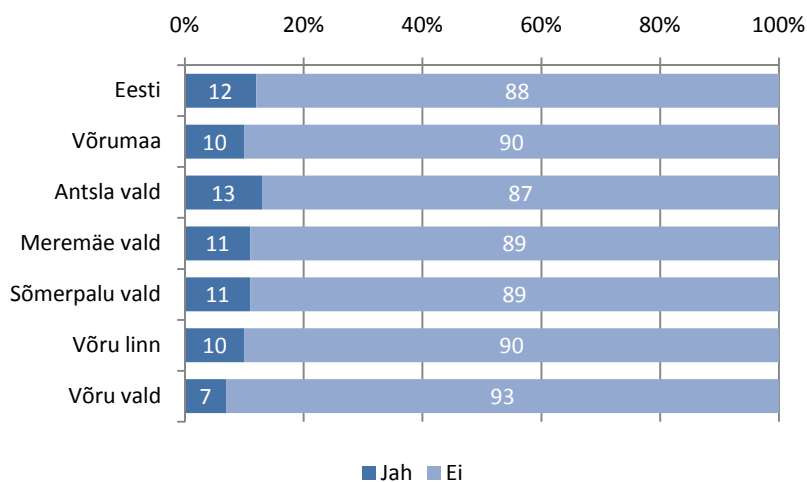
Tabel 8.2. „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“ – neli populaarseimat vastust tähtsuse järjekorras

	Eesti	Võrumaa	Võru linn	Võru vald	Antsla vald	Meremäe vald	Sõmerpalu vald
Ujula	I	I	I	I	II	I	I
Rulluisu- ja jalgrattatee	II	II	II	II	I	II	II
Jõusaal	III	III	III		IV	III	IV
Tenniseväljak	IV	IV	IV		III	IV	
Kergejõustikustaadion							III
Võrkpalliväljak				III			
Korvpalliväljak				IV			

9. SEKSUAALTERVIS

9.1. SEKSUAALVAHEKORD JUHUPARTNERIGA

Võrumaa vastajatest on 10% uuringule eelnenud aasta jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 9.1). Kõrgeim on näitaja Antsla vallas (13%) ja kõige madalam Võru vallas (7%).

Joonis 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olnuid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (15%) ja keskealised (11%) kui vanemaealised (2%);
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi 1-3 korda kuus.

*Tabel 9.1. Seksuaalvahekord juhupartneriga, seos alkoholi tarvitamise sagedusega uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %**

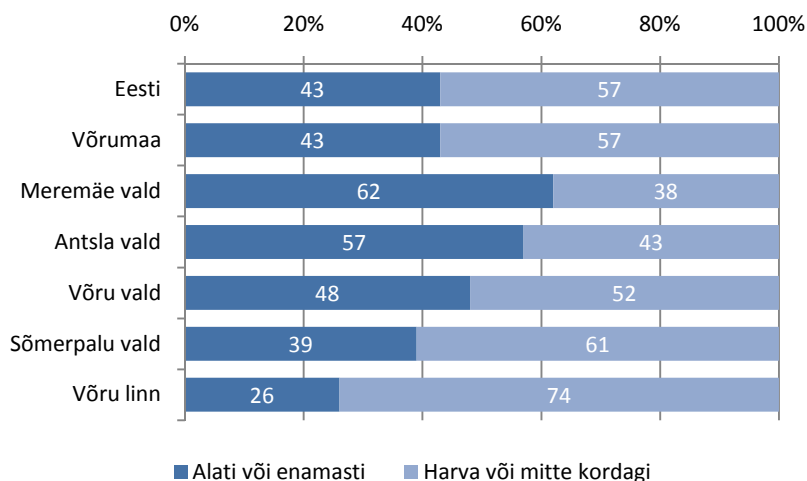
		Jah	Ei	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Mitte kordagi	4	96	100
	1-3 korda kuus	18	82	100
	Vähemalt üks kord nädalas	5	95	100

*Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

9.2. KONDOOMI KAASAS KANDMINE

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus, küsiti „Kui sageli te olete viimase 12 kuu jooksul kandnud endaga kondoomi kaasas?“.

Võrumaa vastajatest 43% väitis, et kannab kondoomi alati või enamasti kaasas, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 9.2). Kõrgeim on näitaja Meremäe vallas (62%) ja madalaim Võru linnas (26%).

Joonis 9.2. Kondoomide kaasas kandmine

(vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

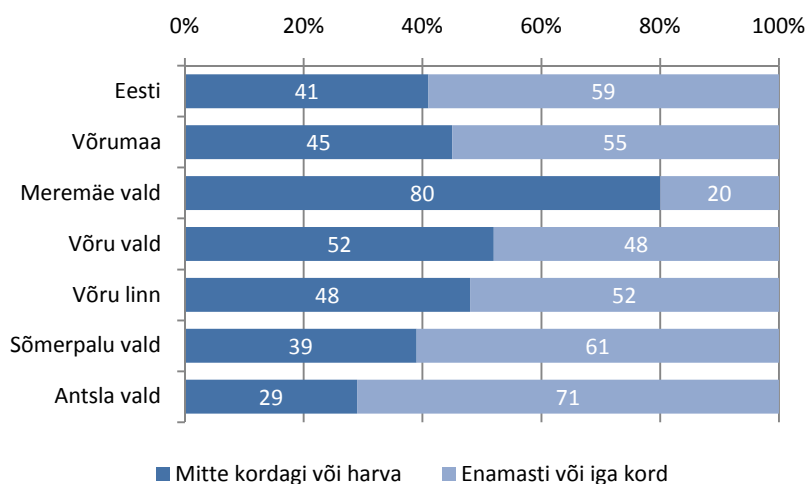
Kondoomi kannavad alati või enamasti kaasas:

- ▶ pigem mehed (47%) kui naised (38%);
- ▶ pigem noored (69%) kui vanemaealised (44%) ja keskealised (10%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (56%) kui kõrgharidusega (38%) ja keskharidusega (35%) vastajad.

9.3. KONDOOMI KASUTAMINE JUHUSLIKU SEKSUAALVAHEKORRA AJAL

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus küsiti „Kui sageli viimase 12 kuu jooksul kasutasite kondoomi, kui olite seksuaalvahekorras juhupartneriga?“.

Võrumaa vastajatest 55% väitis, et kasutas kondoomi enamasti või igakord, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 9.3). Neid, kes jätsid kondoomi enamasti kasutamata on kõige enam Meremäe vallas (80%) ja kõige vähem Antsla vallas (29%)

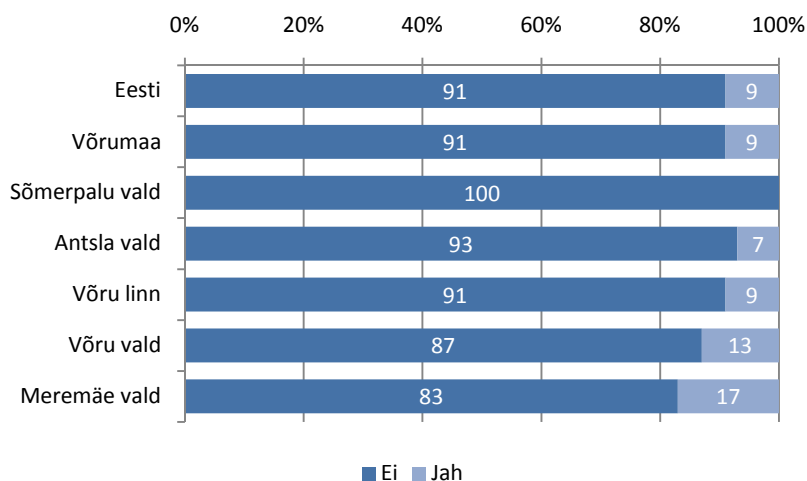
Joonis 9.3. Kondoomi kasutamine juhusliku seksuaalvahekorra ajal
(vastasid ainult need, kes uuringule eelnend 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olles jätsid kondoomi enamasti kasutamata:

- ▶ pigem mehed (50%) kui naised (38%);
- ▶ pigem keskealised (86%) kui vanemaealised (56%) ja noored (12%);
- ▶ pigem keskharidusega (70%) kui alg- või põhiharidusega (39%) ja kõrgharidusega (10%) vastajad.

9.4. SEKSUAALVÄGIVALD

Kõigest Võrumaa vastajatest, kes kunagi on seksuaalvahekorras olnud on 9% kogenud seksuaalvägivalda ehk olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu oma tahtmist, näitaja on võrdne Eesti keskmisega (joonis 9.4). Kõrgeim on näitaja Meremäe (17%), Sõmerpalu vallas ei ole seksuaalvägivalda kogenud mitte ükski vastaja.

Joonis 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist
(vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

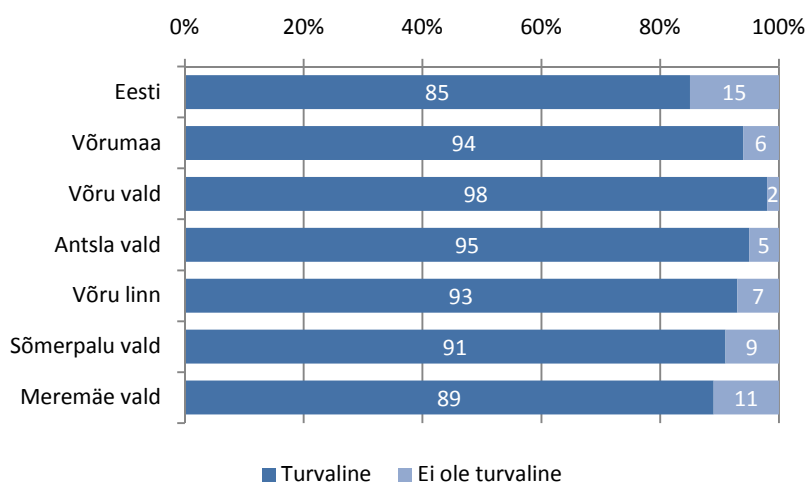
Sunnitud seksuaalvahekorda on pidanud astuma:

- ▶ pigem naised (14%) kui mehed (3%);
- ▶ pigem keskealised (14%) kui vanemaealised (5%) ja noored (4%);
- ▶ pigem keskharidusega (13%) kui kõrgharidusega (7%) ja alg- või põhiharidusega (2%) vastajad.

10. TURVALISUS JA OHUTUS

10.1. ELUKOHA TURVALISUS

Uuringus osalejatel paluti vastata, kui turvaliseks nad hindavad oma elukohta. Võrumaa vastajatest 94% leiab, et tema elukoht on turvaline, mis on kõrgem Eesti keskmisest 85% (joonis 10.1). Elukohta hindavad kõige enam turvaliseks Võru valla vastajad (98%) näitaja on madalaim Meremäe vallas (89%).

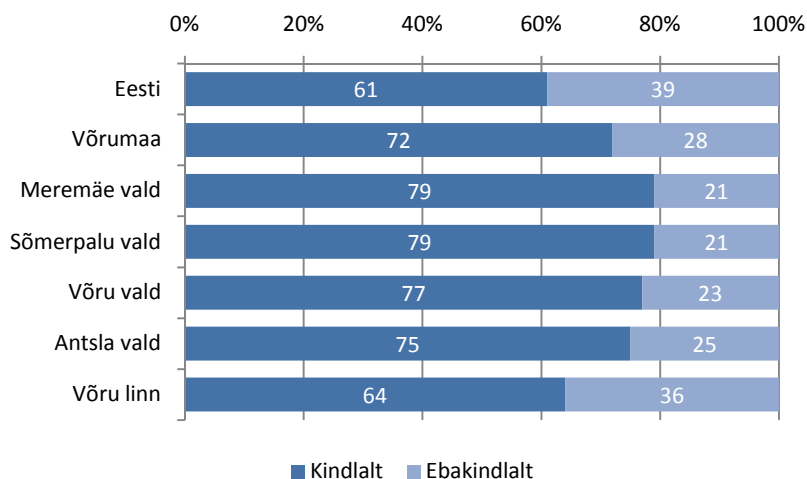

Joonis 10.1. Elukohta turvalisus

Ebaturvaliseks peavad oma elukohta pigem vanemaealised (13%) kui keskealised (6%) ja nooremaelised (3%) vastajad.

10.2. TURVATUNNE OMA ELUKOHAS PIMEDAL AJAL

Võrumaa vastajatest 28% tunneb ennast ebakindlalt, käies oma elukohas üksinda väljas pärast pimeduse saabumist, mis on madalam Eesti keskmisest 39 (joonis 10.2). Kõige vähem tunnevad pimedal ajal ebakindlust Meremäe valla ja Sõmerpalu valla vastajad (21%) ja kõige enam Võru linna (36%) vastajad.

Joonis 10.2. „Kui julgelt te ennast tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“

Vastajad, kes tunnevad end oma elukohas pimedal ajal ebakindlalt on pigem naised (39%) kui mehed (16%).

10.3. ÜMBRUSKONNA OHUTUS

Uuringus osalejatel paluti hinnata erinevate tegevuste ohutust oma elukohas (tabel 10.1). Sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on vastused esitatud lisa 10, tabelites 10.3-10.8.

Uuringus osalenud omavalitsustest eristub Meremäe vald, kus kõige sagedamini peetakse ohtlikuks sõidutee ületamist ja jalgrattaga sõitmist. Ka veekogudes ujumist peetakse ohtlikumaks Meremäe vallas. Jala tööle või kooli minemist, parkide ja haljasalade ning mänguväljakute kasutamist Võrumaal pigem ohtlikuks ei peeta.

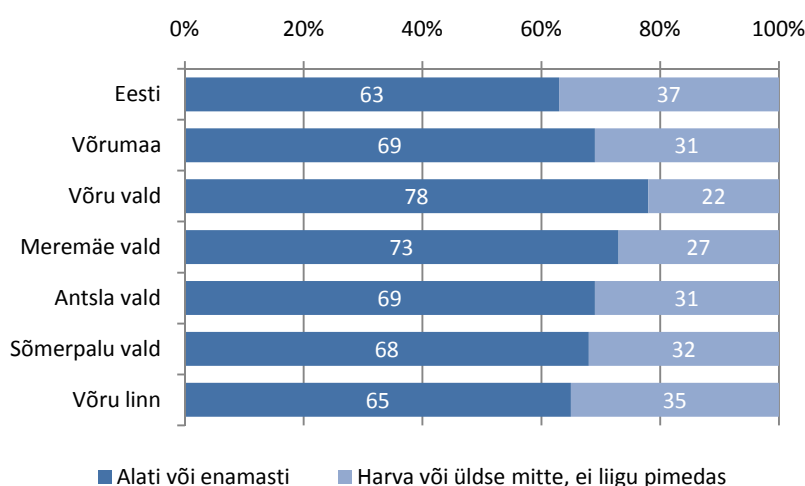
Tabel 10.1. Vastajad, kes peavad erinevaid tegevusi elukohas ohtlikuks, %

	Eesti	Võrumaa	Võru linn	Võru vald	Antsla vald	Meremäe vald	Sõmerpalu vald
Jalgsi tööle või kooli minemine	6	2	2	2	2	0	2
Sõidutee ületamine	18	14	13	14	10	20	18
Jalgrattaga sõitmine	27	19	16	13	26	32	16
Parkides ja haljasaladel jalutamine	7	1	0	2	0	7	2
Mänguväljakute kasutamine	3	1	0	1	2	3	0
Veekogudes ujumine	18	10	7	11	12	20	7

10.4. TURVAVAHENDITE KASUTAMINE

Helkuri kasutamine

Uuringus osalenutel paluti vastata, kui tihti nad kasutavad pimedal ajal valgustamata tänavatel või teedel liikudes helkurit. Vastajaid, kes kannavad helkurit alati või enamasti on Võrumaal 69%, mis on kõrgem Eesti keskmisest 63%, (joonis 10.3). Kõige madalam on alati või enamasti helkurit kandjate osakaal Võru linnas (65%) ja kõige kõrgem Võru vallas (78%).

Joonis 10.3. Helkuri kandmine

Alati või enamasti helkuri kandjaid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem naised (85%) kui mehed (53%);
- ▶ pigem keskharidusega (74%) ja kõrgharidusega (70%) kui alg- või põhiharidusega (61%) vastajad.

Turvavöö kasutamine

Uuringus osalenutel paluti vastata, millised on nende turvavöö kasutamise harjumused (tabel 10.2). Võrumaal on turvavöö kasutamise harjumused sarnased Eesti keskmisele.

Juhina kasutavad turvavööd alati kõige enam uuringus osalenud Sõmerpalu vallas (80%) ja kõige vähem Antsla vallas (65%). Kaassõitjana esiistmel kasutatakse kõige enam turvavööd samuti Sõmerpalu vallas (98%) ja kõige vähem Antsla vallas (85%). Tagaistmel on enim turvavöö kasutajaid Võru vallas (68%) ja kõige vähem Antsla vallas (59%).

Turvavöö kasutamise ülevaade sotsiaal-demograafiliste näitajate lõikes on esitatud raporti lisa 10 (tabelid 10.10-10.12).

Tabel 10.2 Alati turvavöö kasutamine, %

	Eesti	Võrumaa	Võru linn	Võru vald	Antsla vald	Meremäe vald	Sõmerpalu vald
Juhina	70	74	78	76	65	66	80
Esiistmel kaassõitjana	93	93	95	95	85	88	98
Tagaistmel kaassõitjana	59	63	64	68	59	61	64

LISA 1. TERVISE SEISUND

Tabel 1.1. Tervise enesehinnang, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Hea	40	40	67	30	7	36	35	64	43	17	39	42	44	35
Keskmine	43	45	29	54	56	40	51	31	48	58	35	39	44	48
Halb	17	15	4	16	38	23	14	5	8	26	26	19	12	17

	Perekonnaseis			Leibkond	
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Hea	35	43	53	28	29
Keskmine	50	40	37	56	48
Halb	15	17	10	16	23

Tabel 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või tervise probleem, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Jah	51	54	25	63	85	51	59	36	49	50	59	52	50	56
Ei	49	46	75	37	15	49	41	64	51	50	41	48	50	44

	Perekonnaseis			Leibkond	
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Jah	59	47	49	48	60
Ei	41	53	51	52	40

Tabel 1.3. Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Piiratud	43	41	24	44	71	53	41	24	32	55	55	41	44	42
Ei ole piiratud	57	59	76	56	29	47	59	76	68	45	45	59	56	58

	Perekonnaseis		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Piiratud	44	40	42	39	47
Ei ole piiratud	56	60	58	61	53

Tabel 1.4. Vererõhu mõõtmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	90	92	87	90	99	97	93	77
Rohkem kui 2 aastat tagasi	8	7	11	8	1	3	4	23
Mitte kunagi	2	1	2	1	0	0	3	0

Tabel 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	80	68	60	74	95	83	71	66
Rohkem kui 2 aastat tagasi	13	7	14	9	5	2	11	19
Mitte kunagi	8	25	27	17	0	14	18	15

Tabel 1.6. Eesnäärme uuring (vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat), %

	Haridus		
	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	32	29	16
Rohkem kui 2 aastat tagasi	0	0	49
Mitte kunagi	68	71	35

Tabel 1.7. Mammograafia uuring (vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat), %

	Vanus		Haridus		
	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	35	48	40	41	36
Rohkem kui 2 aastat tagasi	2	38	34	14	3
Mitte kunagi	63	13	25	45	61

Tabel 1.8. Perearsti või pereõe teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	69	51	59	61	59	54	55	67
Samal nädalal	22	36	29	29	30	34	30	26
Hiljem kui nädala pärast	4	7	5	4	8	9	6	4
Ei oska öelda	6	5	6	6	3	3	10	3

Tabel 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	19	10	18	11	14	13	17	14
Samal nädalal	23	25	30	24	15	28	22	24
Hiljem kui nädala pärast	30	47	37	43	35	46	38	35
Ei oska öelda	28	18	16	22	36	13	23	26

Tabel 1.10. Psühholoogiline nõustamisteenus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	8	6	12	3	3	4	9	7
Samal nädalal	7	7	11	3	5	5	11	6
Hiljem kui nädala pärast	8	9	7	10	8	9	4	13
Ei oska öelda	77	79	70	84	83	81	76	74

Tabel 1.11. Ravimite kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	37	37	49	37	15	33	41	35
11-30 minutit	37	31	36	33	33	39	31	33
31 minutit või kauem	25	30	15	29	50	26	28	31
Ei oska öelda	1	2	1	2	2	2	0	2

Tabel 1.12. Toidukaupade kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	54	62	74	58	27	54	57	63
11-30 minutit	34	23	23	31	35	32	28	25
31 minutit või kauem	10	15	2	10	37	12	15	11
Ei oska öelda	1	0	1	0	1	2	0	1

Tabel 1.13. Alkoholi kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	56	65	77	59	26	60	60	63
11-30 minutit	31	19	19	28	34	27	24	25
31 minutit või kauem	7	8	3	6	20	7	8	6
Ei oska öelda	6	8	2	7	20	6	9	5

Tabel 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	57	66	77	58	33	58	62	66
11-30 minutit	28	18	18	28	24	25	21	23
31 minutit või kauem	6	8	2	5	20	4	8	6
Ei oska öelda	10	8	3	9	23	13	9	5

LISA 2. TOITUMINE

Tabel 2.1. Hommikusöögi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg/põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Vähemalt pooltel päevadel	82	93	86	87	93	89	85	95	87	65	94	94	90	82
Harva või üldse mitte	18	7	14	13	7	11	15	5	13	35	6	6	10	18

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Vähemalt pooltel päevadel	87	89	97	83	78	
Harva või üldse mitte	13	11	3	17	22	

Tabel 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei söö üldse	78	53	60	63	75	74	68	38	63	81	64	69	53	73
Mõned korrad nädalas	18	26	19	27	21	20	24	23	24	11	22	22	30	16
1 kuni 2 portsjonit päevas	4	14	13	8	4	6	6	26	9	8	10	7	11	9
3 ja rohkem portsjonit päevas	0	7	8	2	0	0	3	13	4	0	4	2	6	1

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Ei söö üldse	63	66	59	69	68	
Mõned korrad nädalas	23	21	24	20	19	
1 kuni 2 portsjonit päevas	10	9	14	10	5	
3 ja rohkem portsjonit päevas	4	4	3	0	8	

Tabel 2.3. Energiajookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	81	91	74	93	97	83	87	92	89	87	84	88	84	82
1-7 päeval nädalas	19	9	26	7	3	17	13	8	11	13	16	12	16	18

Tabel 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	55	78	52	68	91	56	69	80	62	70	64	69	61	68
1-2 päeval nädalas	29	14	31	22	2	24	23	14	22	19	25	18	30	21
3-7 päeval nädalas	16	8	16	10	6	20	9	6	16	11	11	13	9	10

Tabel 2.5. Pitsa, pirukate, saiakeste ja hamburgerite söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	44	40	29	46	60	36	42	54	42	35	52	33	42	52
1-2 päeval nädalas	39	43	55	37	19	43	40	38	41	46	33	50	41	31
3-7 päeval nädalas	17	17	16	16	20	21	17	8	18	19	14	18	17	16

LISA 3. ALKOHOL

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal	
Mitte kordagi	22	31	19	31	35		25	28	26	20	39	34	27	30	22
1-3 korda kuus	31	46	39	33	47		36	40	41	39	37	39	41	35	41
Vähemalt üks kord nädalas	47	23	42	36	19		39	32	33	41	24	27	32	35	37

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi		34	21	28	34	26
1-3 korda kuus		30	46	38	27	42
Vähemalt üks kord nädalas		37	33	34	39	33

Tabel 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholi annuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus		Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Mitte kordagi	41	68	51	59	55	47	60	57	53	34	61	64	53	51
1-3 korda kuus	40	28	42	28	30	36	32	38	36	32	32	26	43	30
Vähemalt üks kord nädalas	18	3	8	13	15	17	8	5	11	34	7	10	4	19

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi		51	57	56	38	58
1-3 korda kuus		37	33	37	43	31
Vähemalt üks kord nädalas		12	10	8	20	12

Tabel 3.3. Subjektivne alkoholi tarvitamise hinnang jooksul (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Vähe või mõõdukalt	86	100	99	88	87	86	95	98
Palju	14	0	1	12	13	14	5	2

Tabel 3.4. Väitele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või paari pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	33	12	17	28	23	23	22	20
Nõus	67	88	83	72	77	77	78	80

Tabel 3.5 Väitele „Enda igapäevane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	16	9	10	14	13	12	15	7
Nõus	84	91	90	86	87	88	85	93

Tabel 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	65	81	66	74	90	64	80	71
Nõus	35	19	34	26	10	36	20	29

Tabel 3.7. Väitele „Alkoholi ja tubakatooteid peaks olema võimalik müüa ainult spetsiaalsetes müügikohtades (alkoholi- ja tubakakauplus)“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei ole nõus	46	34	47	35	33	50	32	47
Nõus	54	66	53	65	67	50	68	53

Tabel 3.8. Väitele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“) vastamine, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Nõus	67	41	42	72	70
Pigem ei ole nõus	6	39	29	12	
Ei oska öelda	27	20	30	15	30

LISA 4. SUITSETAMINE

Tabel 4.1. Viibimine tööl ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei viibi	68	95	82	78	90	84	79	87	84	81	80
Viibib	32	5	18	22	10	16	21	13	16	19	20

Tabel 4.2. Viibimine kodus ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus		Ostujõud			Leibkond			
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ei viibi	76	87	85	78	83	75	81	96	81	85	76	86	84	72
Viibib	24	13	15	22	17	25	19	4	19	15	24	14	16	28

Tabel 4.3. Suitsetamise alustamine (vastasid ainult need, kes suitsetasid igapäevaselt), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Enne 18. eluaastat	66	46	60	69	31	53	58	66	72	46	58
18-aastaselt või vanemalt	34	54	40	31	69	47	42	34	28	54	42

Tabel 4.4. Igapäevane suitsetamine, %

	Sugu		Vanus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Ei ole kunagi suitsetanud	39	64	60	39	60	47	28	65
Olen suitsetamisest loobunud	25	20	10	36	21	25	22	18
Suitsetan aeg-ajalt	1	4	3	3	2	2		3
Suitsetan iga päev	35	13	27	23	18	26	50	14

	Haridus				Ostujõud		
	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	
Ei ole kunagi suitsetanud	49	48	69	57	54		48
Olen suitsetamisest loobunud	19	29	7	28	17		22
Suitsetan aeg-ajalt	3	2	3		3		2
Suitsetan iga päev	29	21	20	16	25		28

Tabel 4.5. Suitsetamisest loobumine (vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Suitsetab	59	45	74	42	48	63	43	77	53	69	49	36	62	58
Loobunud	41	55	26	58	52	37	57	23	47	31	51	64	38	42

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Suitsetab		67	45	56	53	57
Loobunud		33	55	44	47	43

Tabel 4.6. Soov loobuda suitsetamisest (vastasisid ainult igapäevased suitsetajad), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	73	77	83	63	70	75	80	52
Ei	27	23	17	37	30	25	20	48

Tabel 4.7. Proovinud loobuda suitsetamisest (vastasisid ainult need, kes suitsetavad praegusel eluperioodil igapäevaselt või aeg-ajalt), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase aasta jooksul	42	56	60	42	22	46	41	59
Rohkem kui aasta tagasi	28	26	17	38	32	28	29	20
Mitte kunagi	30	18	23	20	46	25	29	21

LISA 5. NARKOOTIKUMID

Tabel 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	7	8	8	6	10
Keeruline või lihtne	24	22	48	8	2
Ei tea	69	70	44	86	88

Tabel 5.2. Teiste narkootikumide (ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin) hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	8	12	12	8	10
Keeruline või lihtne	18	14	32	6	2
Ei tea	74	74	56	86	88

Tabel 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	10	12	23	4	0
Jah, korduvalt	7	4	13	1	0
Ei	83	84	64	95	100

Tabel 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	3	4	5	3	0
Jah, korduvalt	3	4	8	1	0
Ei	94	92	87	96	100

LISA 6. SOTSIAALSED SUHTED

Tabel 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	17	19	20	15	20	14	21	18	17	3	23	20	17
Ei	83	81	80	85	80	86	79	82	83	97	77	80	83

Tabel 6.2. Mittetulundusühingu liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	11	11	13	12	6	8	9	21	14	0	8	11	10
Ei	89	89	87	88	94	92	91	79	86	100	92	89	90

Tabel 6.3. Aktiivne suhtleja internetis, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	37	55	78	26	19	44	38	75	39	60	56	55	39
Ei	63	45	22	74	81	56	62	25	61	40	44	45	61

Tabel 6.4. Väitele „Enamikku inimesi minu kodukandis võib usaldada“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mittetöötav
Nõus	46	41	39	48	46	39	45	48	44	46	43
Ei ole nõus	21	33	38	24	14	33	24	27	28	26	28
Ei oska öelda	32	25	24	28	40	28	31	24	28	28	29

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	31	43	54	55	42	46
Ei ole nõus	41	30	17	28	28	35
Ei oska öelda	29	26	28	17	30	20

Tabel 6.5. Väitele „Minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	73	68	62	72	83	61	76	70	72	55	70
Ei ole nõus	17	21	29	14	9	24	14	24	19	12	19
Ei oska öelda	10	12	9	14	9	15	11	5	9	33	10

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	58	71	77	71	61	79
Ei ole nõus	24	20	13	20	29	9
Ei oska öelda	18	9	10	9	11	12

Tabel 6.6 Väitele „Oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	55	53	47	59	59	48	55	62	56	69	49
Ei ole nõus	28	32	43	24	15	30	29	30	32	12	30
Ei oska öelda	18	15	10	17	27	22	15	7	12	18	22

	Ostujõud				Leibkond	
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	61	49	52	50	54	59
Ei ole nõus	25	35	28	37	31	21
Ei oska öelda	14	16	20	13	15	20

Tabel 6.7. Väitele „Ma arvan, et minu kodukandi asjad on olulised“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	78	83	78	82	83	75	79	94	82	89	77
Ei ole nõus	11	9	14	8	6	13	10	4	10	6	10
Ei oska öelda	11	8	9	9	11	12	10	2	8	5	13

	Ostujõud				Leibkond	
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	81	89	76	81	86	79
Ei ole nõus	6	4	13	8	6	13
Ei oska öelda	13	7	12	10	8	9

Tabel 6.8. Väitele „Ma usun, et suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	43	30	47	31	24	29	32	59	42	12	31
Ei ole nõus	35	43	41	43	29	42	39	35	39	53	37
Ei oska öelda	22	27	12	26	47	29	28	6	19	35	32

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	36	35	40	47	30	28
Ei ole nõus	35	40	39	36	42	39
Ei oska öelda	30	25	21	18	28	33

Tabel 6.9. Väitele „Ma osalen kodukandi tegevustes“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	45	50	49	48	43	39	48	60	50	28	47
Ei ole nõus	37	39	45	34	30	39	38	38	41	33	34
Ei oska öelda	18	11	6	18	27	22	14	2	10	39	19

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	47	44	49	46	44	48
Ei ole nõus	29	45	36	42	41	35
Ei oska öelda	24	11	16	13	15	17

Tabel 6.10. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul osalenud mõnel enda elukohas toimunud tervisetemalisel üritusel, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Osalenud	15	22	18	22	12	15	17	27	20	6	19
Ei ole osalenud	73	68	70	69	73	67	75	67	73	76	65
Ei ole toimunud	12	10	12	8	14	18	9	6	7	17	16

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Osalenud	24	12	23	23	12	22
Ei ole osalenud	68	77	62	69	71	64
Ei ole toimunud	8	11	14	8	17	14

Tabel 6.11. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Rahul	34	53	45	44	40	36	48	47	45	22	45
Ei ole rahul	27	14	29	15	13	19	20	23	23	21	17
Ei oska öelda	39	34	27	40	47	46	32	31	32	57	38

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Rahul	52	40	44	48	49	35
Ei ole rahul	24	17	24	20	20	22
Ei oska öelda	24	43	32	33	31	43

LISA 7. VAIMNE TERVIS

Tabel 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei ole	80	71	79	70	79	68	78	86	79	63	73	79	79	71
On	20	29	21	30	21	32	22	14	21	37	27	21	21	29

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Ei ole		69	81	81	67	75
On		31	19	19	33	25

Tabel 7.2. Suitsiidikatse esinemine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Ei	93	95	94	94	95
Jah	7	5	6	6	5

LISA 8. KEHALINE AKTIIVSUS

Tabel 8.1. Kehamassiindeks, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Alakaal	2	3	3	3	3	2	2	6	2	2	5
Normaalkaal	48	54	53	53	44	49	52	49	51	58	45
Ülekaal ja rasvumine	49	43	44	44	53	48	46	46	48	40	50

	Perekonnaseis			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Alakaal	4	2	3	3	2	
Normaalkaal	56	47	76	49	30	
Ülekaal ja rasvumine	39	51	20	48	70	

Tabel 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	45	22	29	37	36	33	36	24	40	26	31	26	39
Üks või mitu korda nädalas	55	78	71	63	64	67	64	76	60	74	69	74	61

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	38	37	25
Üks või mitu korda nädalas	62	63	75

Tabel 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Alg või põhiharidus	Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus	
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	58	55	49	58	71	64	56	48	50	60	56	53	59	
Üks või mitu korda nädalas	42	45	51	42	29	36	44	52	50	40	44	47	41	

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	52	68	59
Üks või mitu korda nädalas	48	32	41

Tabel 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Alg- või põhiharidus	Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus	
See kindlasti	20	25	30	10	29	16	20	42	23	16	30	27	20	
Ka see	21	16	26	16	9	22	18	13	11	28	11	22	15	
See kindlasti mitte	59	59	44	73	61	62	62	46	67	56	59	52	65	

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	30	8	29
Ka see	19	25	12
See kindlasti mitte	51	66	60

Tabel 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallid hind (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	23	22	13	21	40	26	24	11	20	28	21	27	19
Ka see	27	41	46	31	21	39	31	39	35	42	27	35	33
See kindlasti mitte	50	37	41	48	39	35	45	50	45	30	52	37	47

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	19	13	29
Ka see	41	22	35
See kindlasti mitte	40	65	37

Tabel 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	18	14	13	12	25	25	13	3	2	24	15	16	15
Ka see	10	14	7	12	21	10	13	13	7	11	19	15	10
See kindlasti mitte	72	73	80	76	53	64	74	84	91	65	66	69	75

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	13	13	20
Ka see	13	7	15
See kindlasti mitte	74	81	65

Tabel 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	8	10	9	9	12	9	10	9	8	11	10	13	7
Ka see	26	27	29	27	21	30	30	8	32	27	18	28	25
See kindlasti mitte	66	62	62	64	67	61	61	83	60	63	71	60	68

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	6	15	10
Ka see	24	16	24
See kindlasti mitte	70	69	66

Tabel 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	46	33	37	49	26	39	39	40	35	43	35	37	41
Ka see	48	61	59	47	63	54	56	53	53	53	59	59	52
See kindlasti mitte	6	6	5	4	11	7	5	7	13	4	6	5	7

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	40	48	34
Ka see	52	42	65
See kindlasti mitte	8	10	2

LISA 9. SEKSUAALTERVIS

Tabel 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	13	8	15	11	2	12	8	14
Ei	87	92	85	89	98	88	92	86

Tabel 9.2. Kondoomide kaasas kandmine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati või enamasti	47	38	69	10	44	56	35	38
Harva või mitte kordagi	53	62	31	90	56	44	65	62

Tabel 9.3. Kondoomi kasutamine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Mitte kordagi või harva	50	38	12	86	56	39	70	10
Enamasti või iga kord	50	62	88	14	44	61	30	90

Tabel 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei	97	86	96	86	95	98	87	93
Jah	3	14	4	14	5	2	13	7

LISA 10. TURVALISUS JA OHUTUS

Tabel 10.1. Kodukoha turvalisus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Turvaline	95	93	97	94	87	96	95	92
Ei ole turvaline	5	7	3	6	13	4	5	8

Tabel 10.2. „Kui julgelt te ennast tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Kindlalt	84	61	71	70	78	73	71	74
Ebakindlalt	16	39	29	30	22	27	29	26

Tabel 10.3. Jala kooli või tööle mineku ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	92	97	98	92	91	96	97	95
Ohtlik	4	0	1	2	3	1	0	1
Puudub selline võimalus	5	3	1	6	6	3	3	4

Tabel 10.4. Sõidutee ületamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	83	86	84	85	85	87	84	84
Ohtlik	15	13	16	13	13	13	15	14
Puudub selline võimalus	2	1	0	3	2	0	1	2

Tabel 10.5. Jalgrattaga sõitmise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	75	77	77	80	68	79	71	77
Ohtlik	23	15	20	16	21	15	23	20
Puudub selline võimalus	2	8	2	4	11	6	6	3

Tabel 10.6. Parkide ja haljasaladel jalutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	93	95	96	91	94	93	94	97
Ohtlik	1	1	2	1	0	2	1	0
Puudub selline võimalus	6	4	2	7	6	6	4	3

Tabel 10.7. Mänguväljakute kasutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	81	92	90	85	80	84	86	90
Ohtlik	2	0	1	1	1	1	3	0
Puudub selline võimalus	17	8	9	14	19	15	11	10

Tabel 10.8. Veekogudes ujumas käimise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	82	88	86	89	78	84	86	91
Ohtlik	13	6	13	6	10	10	7	7
Puudub selline võimalus	5	5	1	5	12	6	7	2

Tabel 10.9. Helkuri kandmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati ja enamasti	53	85	69	66	75	61	74	70
Harva ja üldse mitte, ei liigu pimedas	47	15	31	34	25	39	26	30

Tabel 10.10. Autojuhina turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	79	68	80	69	70	65	77	79
Mitte alati, ei sõida autoga	21	32	20	31	30	35	23	21

Tabel 10.11. Kaassõitjana esiistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	89	96	95	91	92	87	95	98
Mitte alati, ei sõida autoga	11	4	5	9	8	13	5	2

Tabel 10.12. Tagaistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	56	70	59	61	76	66	63	58
Mitte alati, ei sõida autoga	44	30	41	39	24	34	37	42